

T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN
DRAMA TEKNİĞİYLE İŞLENMESİNİN AKADEMİK
BAŞARI, TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Kübra Tuğçe BİNGÖL

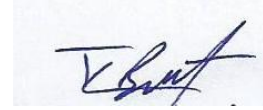
Danışman
Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Erzincan 2015

TEZ BİLDİRİMİ

“İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Tekniğıyle İşlenmesinin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi” isimli “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiğı gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. 10/07/2015

Kübra Tuğçe BİNGÖL

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Bu alışma, İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman/ Jüri: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Jüri: Prof. Dr. Halil KOCA

Jüri :Yrd. Doç. Dr. Vedat KARADENİZ

**İLKÖĞRETİM 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN
DRAMA TEKNİĞİYLE İŞLENMESİNİN AKADEMİK
BAŞARI, TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ**

Kübra Tuğçe BİNGÖL

Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2015

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

ÖZET

Yapılan bu çalışma ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin drama tekniğiyle işlenmesinin öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve kalıcılık düzeylerine etkisini incelemiştir.

Bu araştırma sırasında deneysel yöntemin ön-test ve son- test gruplu deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örnekleme; 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 104 öğrenciden oluşmaktadır. Üniteye başlanmadan önce deney ve kontrol grubuna Sosyal Bilgiler Ön Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Testi uygulanmıştır. Geçmişimi öğreniyorum ünitesi 5 hafta boyunca işlendikten sonra aynı başarı testi ve tutum testi aynı gruba tekrar uygulanmıştır. 6 ay sonrada Kalıcılık Testi aynı gruba uygulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun akademik başarısında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Ama deney grubunda bu fark daha yüksek çıkmıştır. Her iki gruba uygulanan ön tutum ve son tutum testleri incelendiğinde iki grupta da tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Kalıcılık testine bakıldığında iki grubunda kalıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Kısacası hem drama tekniği hem de geleneksel yöntem ile işlenen Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğrencilerinin kalıcılık düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Drama Tekniği, Sosyal Bilgiler, Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılık.

**EFFECT OF DRAMA TECNİK İN PRİMARY SCHOOL 4TH
CLASS SOCIAL STUDİES LESSON ON ACADEMİC SUCCESS,
ATTİTUDE AND PERMANANCE**

Kübra Tuğçe BİNGÖL

Erzincan University, Institute of Social Sciences

Master's Thesis, July 2015

Thesis Advisor: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

ABSTRACT

In this research , it is investigated that effect of processing unit “ I am learning my past” in social studies lesson at 4 class primary school with drama tecnic to students' acedemic success, attitude and permanence.

During this research , pre- test and last-test group pattern of experimental method has been used. Sample of this studuy is formed by 104 students who are educated in 2014-2015 Educational year. Before starting unit, Social studies pre success test and social studies attitude test are applied to experiment group and control group. After the unit of “I am learning my past” was handled during 5 weeks, same success and attitude test was applied to same group. Permanence test was also applied to same group after 6 months. When the results are investigated, there is a meaningful difference in acedemic success between experiment group which are used drama tecnic and control group which are used traditional method. But this difference is higer in experiment group. When pre and after attitude test, which was applied to both group, was investigated, it was observed that there was a meaningful difference in both group's attitude levels. When it was looked to the permonence test, in permonence test which was applied to both group .There is a huge difference in group's performance levels. That is, social studies lesson handled

by both drama method and traditional method has a positive affect on 4. class students on account of permanencing of lesson.

Keywords: Drama tecnic, Social studies, Academic success, Attitude and permanance

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
EKLER.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
ÖNSÖZ.....	XII
ÖZGEÇMİŞ.....	XIV
I.GİRİŞ.....	1
1.1 Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	4
1.2 Drama.....	6
1.2.2 Dramanın Tanımı.....	6
1.3 Eğitimde Drama.....	6
1.3.1 Eğitimde Dramanın Dünyada Gelişimi.....	8
1.3.2 Eğitimde Dramanın Türkiye’de Gelişimi.....	9
1.3.3 Eğitici Dramada Özel Teknikler.....	10
1.4 Yaratıcı Drama.....	14
1.4.1 Yaratıcı Dramanın Aşamaları.....	15
1.5 Drama ve Oyun Arasındaki İlişki.....	16
1.8 Anlatım (Düz Anlatım,Takrir) Tekniği.....	21
Özellikleri.....	22

Düz Anlatımın Etkili Olması İçin Uyulması Gereken Kurallar	22
Öğretmenin Dikkat Etmesi Gereken Noktalar	24
Anlatım Tekniğinin Kullanıldığı Yerler	25
1.9 Soru Yanıt Tekniği	25
1.10 Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	28
1.11 Problem	37
1.12 Amaç	38
1.13 Araştırmanın Önemi.....	38
1.14 Tanımlar	40
1.15 Varsayımlar	41
1.16 Kapsam ve Sınırlılıklar	41
2. YÖNTEM.....	42
2.1 Araştırmanın Modeli.....	42
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	42
2.3 Veri Toplama Aracı	43
1.Tutum Ölçeği.....	43
2.4 Verilerin Analizi	47
2.5 Deneysel İşlemler	48
3. BULGULAR	49
3.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	50
3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	51
3.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	51

3.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	52
3.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	52
3.8 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	53
3.9 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	54
3.10 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular	54
3.11 On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	55
4. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	56
4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	56
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	57
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	57
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	58
4.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	58
4.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	58
4.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	58
4.8 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	59
4.9 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	60
4.10 Onuncu ve On Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	60
5. ÖNERİLER.....	62
6. KAYNAKLAR.....	65
7. EKLER.....	72

EKLER

EK-1: Araştırma İzni

EK-2: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

EK-3: Akademik Başarı Testi

EK-4: Drama Etkinlik Resimleri

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. DeneY Deseni.....	42
Tablo 2. Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesine ait testin istatistik sonuçları...	44
Tablo 3. Ön Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırıcılık Güçleri (Rjx).....	45
Tablo 4. Son Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırıcılık Güçleri (Rjx).....	46
Tablo 5. Kalıcılık Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırıcılık Güçleri (Rjx)	47
Tablo 6. Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları	49
Tablo 7. DeneY Grubundaki Öğrencilerin Öğretim Öncesi ve Sonrası Başarı Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	50
Tablo 8. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öğretim Öncesi ve Sonrası Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t - Testi Sonuçları	50
Tablo 9. DeneY Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Ön Başarı Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	51
Tablo 10. DeneY Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Son Test Başarı Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	51
Tablo 11. DeneY Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Ön Tutum Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	52
Tablo 12. DeneY Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Son Tutum Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	53

Tablo 13. Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Tutum ile Son Tutum Testlerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	53
Tablo 14. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Tutum ile Son Tutum Testlerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	54
Tablo 15. Deney Grubundaki Öğrencilerin Kalıcılığa İlişkin Bağımsız Örnek t- Testi Sonuçları	54
Tablo 16. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kalıcılığa İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları.....	55

ÖNSÖZ

Öğretim yapılırken dikkat edilmesi gereken anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesidir. Öğretmenin sınıftaki görev ve sorumlulukları düşünüldüğünde ilk akla gelen doğru ve etkili anlamayı sağlamaktadır. Bunun başarılabilmesi adına çeşitli yollar denenmektedir. MEB müfredatında 2005 yılındaki değişiklikle birlikte artık öğrencinin aktif olması, derse katılması, etkili öğrenmenin gerçekleşmesi ve bu bilgileri geleceğe taşıyabilmesi istenmektedir.

İlkokul düzeyindeki öğrencilerde bu etkili ve anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirmek için olayları ve durumları daha somut hale getirmek gerekir. Çünkü bu dönemdeki öğrencilerde soyut işlemler dönemi henüz tam olarak gelişmediği için anlamlı öğrenmede karşımıza problemler çıkabilmektedir.

Bu doğrultuda bu çalışmada dersler işlenirken drama tekniğinin etkililiği konusu araştırılmıştır. Araştırma sürecinde kontrol ve deney grubu olmak üzere iki grup ile çalışılmıştır. Deney grubunda dersler drama tekniğiyle işlenirken; kontrol grubunda dersler geleneksel yöntemlerden olan anlatım ve soru- cevap teknikleriyle işlenmiştir. Dersler işlenmeden önce her iki gruba Sosyal Bilgiler Başarı testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Ünite bitiminden sonra da aynı testler son test olarak uygulanmıştır. Yaklaşık altı ay sonrada Sosyal Bilgiler Başarı testi kalıcılık testi olarak tekrar uygulanmıştır. Böylece 4. sınıf öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde ki başarıları, tutumları ve kalıcılıkları incelenmiştir.

Tezimin her aşamasında yoğun iş temposunda bana yardımcı olan, yol gösteren, sabrı ve özverisiyle desteğini esirgemeyen sayın Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK hocama sonsuz teşekkürleri bir borç bilirim.

Bu çalışmamın bulgularını yorumlamamda ve analizlerde yardımcı olan, kıymetli zamanını ayıran, bilgi ve birikimini paylaşan sayın Doç. Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR hocama teşekkür ederim.

Tercan ilçemizde yaptığım bu çalışmamın gerçekleşmesinde değerli katkılarını sağlayan Mehmet Kutsi Beğdeş İlkokulu, 17 Şubat Mamahatun İlkokulu ve Atatürk İlkokul'undaki 4. sınıf öğretmenlerine; aynı zamanda katkılarından dolayı İngilizce

öğretmeni Hilal YAZICI ve tezimin biçimsel düzenlemelerinde bana yardımcı olan Bilişim öğretmeni Nazmiye ÖZCAN hocamıza çok teşekkür ederim.

Aynı zamanda yüksek lisans öğrenim boyunca başından sonuna kadar bana desteklerini esirgemeyen, sabırla yanımda olan aileme özellikle sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

10.07.2015

Kübra Tuğçe BİNGÖL

ÖZGEÇMİŞ

2007 Erzincan Anadolu Lisesi'nden mezuniyet

2011 Erzincan Üniversitesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalından Mezuniyet

2011 Anadolu Üniversitesi Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programından Mezuniyet

2012 Erzincan/ Tercan Sınıf Öğretmeni

2012 Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Başlangıcı

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum: Milli Eğitim Bakanlığı

Mail: tugce_kubra_89@hotmail.com

I.GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyayla birlikte içinde yaşadığımız ortamlarda birçok değişiklik olmaktadır. Eğitim alanı da bu değişimlerden etkilenmektedir. Bunun sonucunda bireylerin daha iyi öğrenebilmeleri için tasarlanan birçok öğretim yöntem ve teknikleri ortaya çıkmıştır. Önceleri öğretmen merkezli teknik ve yöntemler daha ön plandayken şimdileri okullarda öğrencileri merkeze alan yapılandırıcılık yaklaşımına dayanan bir sistemle dersler işlenmektedir. Öğrenciyi merkeze alan bu yaklaşımda, öğrenmeyi gerçekleştirirken karşımıza çıkan en önemli sorun, öğrenen kişiye bunu nasıl öğretmemiz gerektiğidir. Çünkü her bireyi aynı kabul edemeyiz.

Her bireyin kendine özgü öğrenme stilleri vardır. Çünkü insanların yaşadığı çevreden gelen uyarıları algılama, işleme ve yorumlama biçimleri farklılık gösterir. Yaygın olarak sınıflandırılan öğrenme stilleri şöyledir: Görsel, işitsel ve kinestetik-dokunsal. Bu stratejiler sayesinde öğrencinin duyuşsal alanı etkilenmekte bunun yanında bilgiyi seçmesini, örgütlemesini ve bütünleştirmesini kolaylaştırmaktadır.¹ Bu stiller yerinde ve bilerek kullanıldığında öğrencinin akademik başarısını elbet etkileyecektir. Sadece öğrenme stillerini bilmek de etkili olmayabilir. Akademik başarıyı etkileyen başka unsurlar da vardır. Bunlar; bireysel öğrenme stilleri, öğrenme stratejileri, çalışma ortamını düzenleme, zamanı etkili kullanma, güdülenme, etkin dinleme, not tutma, hızlı ve etkili okuma², olgunlaşma, duyu organları, zekâ, yaş, dikkat, genel uyarılmışlık hali, uyarım, algı gibi.³

¹ E. Hamarta, “Eğitsel Rehberlik”, M.E. Deniz ve A. Erözkan (Edt.), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Ankara 2008, s.188-189.

² Hamarta, s. 186

³ Sırrı Akbaba, ”Öğrenme Psikolojisi”, Ankara, Genişletilmiş 3. Baskı,2008, s.11-26

Çelik (2010)⁴ tarafından yapılan çalışmada akademik Web tabanlı öğrenme stili kullanılıp uzaktan eğitimle bireysel senaryo oluşturulmuş, daha etkili öğrenme üzerine araştırma yapılmış ve bunun sonucunda her bireyin kendine özgü bir öğrenme stili olduğu ortaya çıkmıştır.

Evrekli (2010)⁵ ise, akademik başarıyı artırmak için Tony Bozan tarafından geliştirilen zihin haritaları ve kavram karikatürlerini kullanmıştır. Zihin haritaları ve kavram karikatürleri ile ilgili etkinlikleri derste işleyerek akademik başarıyı ve sorgulayıcı öğrenme algısını incelemiş ve sonuç olarak zihin haritaları ile kavram karikatürlerinin akademik başarıyı ve algıyı olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir.

Duygularla ilgili gelişme doğumdan itibaren hayat boyu devam eder. Hayatın çeşitli dönemlerinde bireylerin duygusal tepki biçimleri, duyguyu doğuran olaylar ve duygusal durumlardaki değişimler farklılıklar gösterir.⁶ İnsanın içinde bulunduğu bu duygu yoğunluğu ise öğrenmeyi etkilemektedir. Adıgüzel (2011)⁷ de duygusal tepkiler ile öğrenmenin arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda duygusal zekâ ve alt boyutlarının akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

⁴ Özkan Çelik, "Uzaktan Öğrenme Ortamının Öğrencilerin Bilişsel Stillerine Göre Bilişsel Seneryo Oluşturma Becerilerine, Akademik Başarılarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bilal Duman), Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran, 2010.

⁵ Ertuğ Evrekli, "Fen ve Teknoloji Öğretiminde Zihin Haritası ve Kavram Karikatürleri Etkinliklerin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Sorgulayıcı Öğrenme Beceri ve Algılarına Etkisi", (Danışman: Doç. Dr. Ali Günay Balım), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran, 2010.

⁶ C. Şahin, "Kişilik, Ahlak, Duygusal ve Sosyal Gelişim", S. Akbaba ve Ş. Anlıak (edt.), Eğitim Psikolojisi, İstanbul, 2007. s. 131

⁷ Ela Adıgüzel, "Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Öğrenme Stratejilerinin Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması" (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Banu Yücel Toy), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aralık, 2011.

Konuyla ilgili çeşitli çalışmalar öğrenmeyi etkileyen birçok etmenin olduğunu göstermektedir. Bireyde öğrenme tek bir aşamada düşünülmemeli, öğrenmeyi etkileyen her değişken incelenmeli ve öğrenciye ona göre bir eğitim verilmelidir. Çünkü eğitimin amacı bireyde öğrenmeyi sağlamaktır. Öğrenmeyi gerçekleştirmek için akademik çalışmalarda ortaya çıkan durumlar göz ardı edilmemelidir. Gerektiğinde birden fazla öğrenme materyali, öğrenme stili, öğrenme ortamı ve öğretim yöntem ve teknik kullanılabilir. Yıldız (2011)⁸, öğrenmeyle ilgili birden fazla öğretim ortamını kullanmamızın akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini vurgulanmaktadır. Çalışmasında, birden fazla öğretim yöntemini harmanlayarak kullanmanın akademik başarıya etkisi üzerinde durmuştur. Bunun için yüz yüze eğitim ortamı ve bilgisayar destekli öğretimi bir arada kullanmıştır. Bulgulara bakıldığında, harmanlanmış eğitim ortamında verilen eğitimin öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Öğrenmeyi etkileyen başka bir unsurda zekâdır. Eğitimde zekâ denildiğinde ilk akla gelen Howard Gardner'dır. Gardner'ın çoklu zekâ kuramı öğrenme ve eğitim alanında önemli bir gelişmedir. Her birey zekâ ile birlikte farklı bir öğrenme, problem çözme ve iletişim kurma yeteneğine sahiptir. Gardner 'ın tanımladığı sekiz temel zekâ türünün (Sözel zekâ/dilbilimsel zekâ, matematiksel/mantıksal zekâ, görsel/uzamsal zekâ, müzikal/ritmik zekâ, bedensel/kinestetik zekâ, sosyal zekâ, içsel zekâ, doğa zekâsı)⁹ yanı sıra her geçen gün yenileri de bu listeye eklenmektedir.¹⁰

⁸ Bahar Yıldız, "Harmanlanmış Eğitim Ortamlarının İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarıya Etkisi", (Danışman: Doç. Dr. Serap Tabak), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011

⁹ N. Aykaç, "Öğretim Yöntem ve Teknikleri", Ankara, 2014, s.121-122

¹⁰http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/58/01/962466/dosyalar/2012_12/04012337_d13.pdf
(13.05.2015)

Başaran (2004)¹¹ çalışmasında öğrenmenin zekâ ile ilişkisini vurgulamış ve çoklu zekâ kuramının okullarda kullanılmasının önemine değinmiştir. Okullarda öğrenciyi aktif hale getirecek yeni yöntemlere ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı ile öğrencilerin performanslarının daha da artacağını ve zekânın öğrenmedeki etkisinin yadsınamaz bir yanının olduğunu belirtmiştir.

Öğretimi etkileyen tüm bu kavramlar düşünüldüğünde, gerekli ortam sağlandığında öğrenme gerçekleşebilmektedir. Ancak şu an içinde bulunduğumuz ortamlar bile sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Bu nedenle eğitim ortamı da bundan etkilenmektedir. Yapmamız gereken bu değişime ayak uydurabilmektir.

1.1 Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilimlerin insan ile ilgili boyutları düşünüldüğünde, ürettiği bilgilerin geniş kapsamlı olduğu görülür. Bu bilgiler insanın yararlanması amacıyla üretilmektedir. Sosyal bilgiler programı içinde ise öğrencilere faydası olacak çeşitli bilgi, beceri, tutum ve kavram bulunmaktadır.¹² Bunları kısaca incelersek dersin sonunda öğrenci: Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varmasını sağlar. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişmesini sağlar. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olması gerektiğini bilir. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öğe ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul

¹¹ Ilgın Başaran, "Etkili Öğrenme ve Çoklu Zekâ Kuramı", *Ege Eğitim Dergisi*, Yıl 2004, Sayı 5, S. 7-15

¹² B.Tay, "Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü ve Bugünü", R. Turan ve K.Ulusoy (Edt), *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, Ankara, 2011, s.4.

eder. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.¹³ Dolayısıyla öğretilmek istenen bu bilgi, beceri, değer ve tutumların birçok yolla insanlara ulaştırılması söz konusudur. Eğitim bu yollardan birini oluşturmaktadır. Bu eğitim verilirken Sosyal Bilgiler dersinden de yararlanır. Sosyal Bilgiler dersinde bu bilgi, beceri ve tutumların öğretilmesi sırasında çeşitli yöntem ve tekniklere yer verilir. Bazen derste sadece bir kazanımı işlerken bile birden çok yöntem veya teknik kullanılmaktadır. Her geçen gün bunlara yenileri de eklenmektedir.

Yaşadığımız dünya dâhil sürekli bir gelişim ve değişim içindedir. Bu gelişme ve değişim eğitim anlayışını da etkilemektedir. Ayrıca yeni öğretim yöntemlerinin kullanılmasını da zorunlu kılmaktadır. Eğitimden beklenen, öğrencilerin akıl yürüten,

¹³ MEB (2005), "4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı"

sorgulayan, tartışan, üreten, yaratıcı ve yeteneklerinin farkında olan ve problem çözen aktif bireyler olarak yetiştirilmesidir.¹⁴

1.2 Drama

1.2.2 Dramanın Tanımı

Drama; sözlük anlamı olarak, bol ve akışkan kaynak suyun yanında kurulan yerleşim yeri anlamında kullanılır. Öte yandan devinime ve eyleme yönelik anlamı da vardır. Devinim, zaman içinde durum değiştirme anlamındadır. Bu anlam, drama sözcüğünün kökü olan dran ile aynı anlamı taşır. Dran, aynı zamanda ciddi dinsel törenler için kullanılan Dromena, yani bir şeyi yapmaya azmetmek anlamına da gelir. O halde drama, içinde eylem olan, bir ya da birden çok insanın birbirleriyle, doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları içsel ve dışsal devinimler ile onların yaşam durumlarını geniş ölçüde içeren etkinliklerdir. Drama aynı zamanda sahnede oynamak üzere konuşmalar, hareketler, çatışmalarla gelişen ve sonuçlanan bir kimsenin, katılanlara anlamlı olan bir şey yapması, çeşitli tasarımların eyleme dönüştürülmesi halidir.¹⁵

1.3 Eğitimde Drama

Eğitimde drama veya yaratıcı drama alanlarının temel amaçları, bireydeki tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranış alanlarını geliştirmektir. Eğitici veya eğitsel olmayan bir dramadan söz edilemez. Zira tüm drama yaşantıları eğitsel veya eğitimle ilgilidir. Başta yaratıcılık olmak üzere, kendini tanıma, iletişim becerilerini arttırma, demokratik tutum ve davranış geliştirme, empati becerisini, dil ve sözel ifade becerilerini geliştirmek gerekir.¹⁶ Yapılandırmacılık yaklaşımına göre birey sürekli bir gelişim içinde olmalıdır. Bunun en güzel örneği 2005 yılından itibaren Sosyal

¹⁴ N.E. Akhan, "Yaratıcı Dramanın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması", R.Turan, A.M.Sünbül ve H.Akdağ; (Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1, Ankara, 2014, s.360

¹⁵ Ö. Adıgüzel, *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara, 2013, s.1

¹⁶ Adıgüzel, s. 53

Bilgiler dersi de dâhil olmak üzere ilköğretimde öğrencilerin birden fazla becerilerini geliştirmek için kapsamlı bir yapıya geçilmiş olmasıdır. Buna göre öğrenci derste daha çok ön plandadır. Böylece öğrenciler derste aktif olduğunda etkili öğrenme için uygun ortam oluşabilmektedir. Eğitimde drama bu yönüyle işimizi kolaylaştırmaktadır. Öğretmenler bu yolla öğrencileri eğitebilmekte, derse katabilmekte ve derste somut olarak bir şeyler görmesini sağlayabilmektedir. Bu eğitim sürecinde eğitime birçok görev düşmektedir. Ancak eğitmenin bu görevleri yerinde uygulayabilmesi için gerekli kuralları da göz ardı etmemesi gerekmektedir.

Toplumsal yaşantılar çeşitli kurallarla sınırlıdır. Toplumun beklentilerine göre yaşamak bireylerde geleneksel bir yaşam biçimi ve uygun bir kişilik oluşturabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, kurallarla beklentiler arasındaki dengenin nasıl kurulacağıdır. Bu dengenin kurulmasında ve devam ettirilmesinde kişinin özgürlüğünün ve özerkliğinin sağlanması ve bunların hiçbir koşulda daraltılmaması, kendini ifade etme olanaklarının kısıtlanmaması, özgünlüğün sürekli korunması ve geliştirilmesi, yaşantı kaynaklı öğrenme ortamlarının bulunması, yanlış yapma kaygısının olmaması, zaman zaman kuralların kendisi tarafından konulması ve gerekli durumlarda bu kuralların yine kendisi tarafından değiştirilmesi oldukça önemlidir. Yaratıcı drama çalışmaları, insanın yaşamı boyunca içinde olduğu oyunlar ve bu oyunların en fazla kullanıldığı eğitimde önemli bir yere sahiptir.¹⁷

Eğitimde dramayı kullanmanın amaçları çocukların yaşına, içinde bulunulan koşullara ve liderin hedeflerine göre değişir. Bu farklılıklara rağmen, yaş, koşullar ve hedeften etkilenmeyen genel amaçlar vardır. Bunların en önemlilerini şöyle sıralayabiliriz: Duyguların sağlıklı bir biçimde dışa vurulmasını sağlamak çocuğun yaratıcı hayal gücünü geliştirmek, çocuğa bağımsız düşünebilme ve ifade etme şansı vermek, çocuğun sosyal farkındalığını ve işbirliği bilincini geliştirmek.¹⁸

¹⁷ Adıgüzel, s. 44

¹⁸ Tülin Sağlam, “Dramatik Eğitim: Amaç mı? Araç mı?”, *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Yıl 2003, s. 9

1.3.1 Eğitimde Dramanın Dünyada Gelişimi

İngiltere’de bir yandan endüstri devrimi gerçekleşirken, diğer yandan da kentlerde bireyleri insancıl bir anlayıştan uzaklaşmadan yetiştirme gereksinimi ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın temelinde insanlığın kurtuluşunun sevgi, yaratıcılık ve kendini ifade etme olduğu düşüncesi yatar. Böylece duyguların bireyde öneminin farkında olunacak, bu durum her açıdan ileriye giden bir insan tipini yetiştirmeye yönelecektir.¹⁹

Bu düşüncelerin yeni yeni oluştuğu ve konuşulduğu dönemlerde eğitimde drama anlayışı da yavaş devinimlerle de olsa oluşmaya başlamıştır. Okullarda dramayı savunanlar, eğitimde insancıl ve çocuk merkezli bireyselliğe inanıyor ve kendi kendine öğrenmenin özgürleştirici gücünden söz ediyordu. 1870’lerden başlayarak eğitimde yapılan yenilikler “çocuk merkezli eğitim” kavramının dönüşümünü sağlamıştır. O dönemlerde özellikle İngiltere’de dramaya önem verilmeye başlanmasıyla, çocuk oyunlarından yola çıkmanın önemi daha anlaşılır olmuş ve bu oyunlar da artık merkezde olan çocuğa yönelmiştir. İngiltere’de drama alanı ile ilgilenenlerin çoğu aynı zamanda drama anlayışının eğitime yerleşmesini de sağlayan ilk önderler olarak yeni eğitim akımlarında da yerlerini almışlardır.²⁰

Dramanın eğitimde kullanılışı, 18. yüzyılda Fransa’da reform hareketleriyle birlikte başlamış ve daha sonra tüm Avrupa’ya yayılmıştır. Örneğin J.J.Rousseau, katılımcı dramayı yaygınlaştırmak için açık hava festivalleri yapılmasını savunmuştur... ABD’de üniversitede yaratıcı drama eğitimine 1923’de başlanmıştır.²¹

İngiltere’de ise, ilkokul düzeyinde 5-11 yaşlarını kapsayan Piaget ve Vygotski’nin çalışmalarından etkilenen çocuk merkezli bir eğitim anlayışı gelişmiştir. “Çocuklarla Yapılan Drama” başlığı ile gerçekleştirilen drama

¹⁹ Adıgüzel, s. 147

²⁰ Adıgüzel, s. 148

²¹ <http://www.acevokuloncesi.org/size-ozel-kaynaklar/drama-1/kavramlar-ve-perspektif/drama-Kavram> (06.05.2015)

çalışmaları, çocukların, öğretmen tarafından izin verilen yaratıcı durumları sınıflarda oynadıkları uygulamalar sürecine dönüşerek rol oynamanın dramının merkezinde yer almalarını sağlamıştır.²²

1.3.2 Eğitimde Dramanın Türkiye’de Gelişimi

Türkiye’de eğitimde yaratıcı dramının yakın tarihini 1980’li yıllar öncesi ve sonrası dönem olarak iki dönemde incelemek mümkündür. Bunun nedenlerinden biri Türkiye’de günümüzedekine yakın anlamıyla eğitimde yaratıcı drama alanındaki ilk uygulamaları gerçekleştiren Tamer Levent ve İnci San’ın yaratıcı drama konusunda ilk buluşma yılının 1982 olması ve o güne kadar bilindiği sanılan, aksine çağdaş ve bugünkü anlamdaki yaratıcı drama anlayışının varlığını bu tarihte hissettirmeleridir. Bu açıdan bakıldığında eğer bu buluşma olmasaydı, Türkiye’de eğitimde yaratıcı dramının yakın tarihi ya da başlangıç öyküsü bu dönemden çok daha sonraki zamanlara uzanabilecekti.²³

İnci San ve Tamer Levent’in ilk buluşması, ikilinin 1982 yılında Ankara üniversitesinde akademik işbirliği ile bir araya gelmesiyle olmuştur.²⁴ 1985 yılında ilki düzenlenen o zamanki adıyla 1. Uluslararası Eğitimde Dramatizasyon Semineri(Drama Education), bir yönüyle Türkiye’de yaratıcı drama alanının akademik anlamda başlangıcının tarihini oluşturur.²⁵ Daha sonra iki yılda bir yapılmaya başlanılan seminerin 1987’de ikincisi, 1989 yılında da üçüncüsü yapılmıştır. Bu seminerler süresince çalışmalara katılan pek çok eğitimci, öğretmen, sanatçı, sanat eğitimcisinin bir araya gelip örgütlenme gereksinimi 1990 yılında derneğin kurulmasını sağlamıştır.²⁶

1945’de Emin Özdemir ve 1950’de Selahattin Çoruh’un yazdıkları drama ile ilgili kitapların yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1943, 1951, 1966 ve 1968

²² Adıgüzel, s. 148

²³ Adıgüzel, s. 207

²⁴ İnci San, ”Drama ve Öğretim Bilgisi”, Ankara, 2003, s.5.

²⁵ Taşkiran, 2005

²⁶ Z. Alımtirin, ”Ritüeller ve Yaratıcı Drama”, Ankara, 2014, s.3

müfredat programlarında öğretim yöntemi olarak dramadan kısmen söz edilmektedir. Günümüze yaklaştığımızda 1985 yılından itibaren belirli bir ivme ile yükselen drama, eğitim alanında kendinden sıkça söz ettirir duruma gelmiştir. Prof. Dr. İnci San'ın çabaları sonucunda, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünün açtığı tezlî ve tezsiz lisansüstü programlarıyla büyük bir gelişme göstermiş, Milli Eğitim Bakanlığı programlarında seçmeli ders olarak eğitim fakültelerinde ise okul öncesi, ilköğretim ve yabancı dil bölümlerinde zorunlu ders olarak yerini almıştır.²⁷

Cumhuriyet döneminde ise 1926 tarihli ilkokul programında, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri bölümünde, temsil (dramatik gösteriler) temel olarak kabul edilmiştir. Daha ileri tarihlerde ilkokul ve ortaokul programlarında temsil yoluyla canlandırma biçiminde dramatisasyon etkinliklerine yer verilmiştir. Özellikle Türkçe, tarih, beden eğitimi gibi derslerin zaman zaman bu yöntemle verilmesi önerilmektedir. Türkçe dersinde bulunan parçaların canlandırılmasında, ilkokulda kullanılan türlü teknikler arasında temsil yoluyla canlandırma (dramatisasyon)dan yararlanabileceği belirtilmiştir.²⁸

1.3.3 Eğitici Dramada Özel Teknikler

Bireylerin, hayat içerisindeki problemleri çözebilme becerileri, toplum içerisinde kurallara uyarak yaşayabilme yetileri ve kendilerini doğru bir şekilde anlatabilme özellikleri aldıkları eğitimi yansıtır. Eğitimde dramayı bu yetileri gerçekleştirebilmek için kullanabiliriz. Ayrıca bir karakter eğitimi olarak adlandırılabilen olan eğitimde drama, bir adım sonra ne ile karşılaşacağını bilmeden, yaşama ait rolleri, yeri gelince oynayabilmek ve bu yolla yaşamı tanımak

²⁷ [http://www.yaraticidrama.com/iletisim-becerilerinin-gelistirilmesinde-dramanın-etkisi/oyun/drama-tarihi/\(11.03.2015\).](http://www.yaraticidrama.com/iletisim-becerilerinin-gelistirilmesinde-dramanın-etkisi/oyun/drama-tarihi/(11.03.2015).)

²⁸ Sırrı Taşkıran, "Drama Yöntemi ile İlköğretim Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişinin Öğrenme ve Öğrencilerin Benlik Kavramına Etkisi Yönünden Değerlendirilmesi", (Danışman: Prof. Dr. Muammer C. Muştâ), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005

anlamına gelir.²⁹ Her yaş düzeyi için birincil gereksinim olan bazı temel değerler, drama çalışmaları ile kazandırılabilir.³⁰

Eğitici dramada kullanılan birçok özel teknik vardır. Çünkü her öğrencinin bireysel olarak farklı farklı öğrenme stilleri olabilir. Çilenti (1988)' kitabında “Yapılan gözlem, inceleme ve araştırmalar, aynı gelişim basamaklarında bulunan bireylerin de aralarında farklılıklar bulunduğunu göstermektedir...Bu nedenle zaten farklı olarak dünyaya gelen bireyler arasındaki farklar...artmaktadır....Yani ... bireyler kendi özellik ve yeteneklerine uygun öğretme araç ve yöntemlerinin yardımıyla ...eğitim görmelidirler.” vurgusunu yapmaktadır. Buradan yola çıkarak eğitim de öğrencilere bir şeyler öğretilirken farklı özel teknikler kullanılabilceği söylenebilir. Eğitici dramada bu özel tekniklerin bazıları şunlardır:

- Rol oynama
- Rol değiştirme
- Kenardan yönlendirme
- Katılımcı liderlik
- Paralel çalışma
- Doğaçlama
- Zihinde canlandırma
- Müzikle drama
- Pantomim
- Öykü/olay canlandırma
- Resim yapma
- Kukla draması
- Duygusal algılama

²⁹ Sema Güney, ” *Drama Tekniklerinin İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2009.

³⁰ Nilgün Sözer, “ *İlköğretim 4. Sınıf Matematik Dersinde Drama Yönteminin; Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2006.

- Dans draması
- Dramatizasyon

Bu teknikleri açıklayalım.

Rol oynama: Öğrencilerin kendileri olarak söyleyemediklerini ve yapamadıklarını girdikleri rol içinde mimiklerini maksimum düzeyde kullanarak sunmalarıdır. Rol oynama bireye güç, cesaret ve güvenle kendilerini ifade etme fırsatı verir.³¹ Rol oynama etkinlikleri yaşayarak öğrenme etkinlikleridir. Öğretimde özel bir yere sahiptir. Öğrenciler bu öğretim yöntemi sayesinde başkalarının kimliğine bürünerek, onların nasıl hissettiğini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu yaşama fırsatı bulurlar.³²

Rol Değiştirme: Eğitici drama etkinliği sırasında, farklı rolleri oynayan çocukların, rollerini değiştirmeleri; farklı rolleri denemelerini sağlayarak, onların öğrenme ve anlama becerilerini zenginleştirebilmesidir.

Kenardan Yönlendirme: Eğitici drama çalışması sırasında belirli oranda bilgi verilerek başlatılan süreçte, öğretmenin, etkinliği bazen tıpkı bir spor takımı çalıştırıcısı gibi dışarıdan yönlendirmesi ve açıklamalar yapmasıyla oluşan bir tekniktir.³³

Katılımcı Liderlik: Öğretmenin, drama etkinliği sırasında grubun içinde, grubun bir parçası olarak, etkinliğe doğrudan katılmasıdır.

Paralel Çalışma: Tüm çocukların aynı anda ikişerli, üçerli, dörderli gruplar halinde ortak bir etkinlik yapmasıdır.

³¹ H. Uşaklı, *Drama ve İletişim Becerileri*, Ankara, 2007, S.104.

³² Altan Aysal, *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihsel Empatiye Dayalı Rol Oynama Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şaban Ortak), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisan Tezi, 2012, S. 22.

³³ Alev Önder, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Ankara 2010, s.102

Doğaçlama: Çocukların, sözel ya da sözel olmayan, basit, kendilerinin ifade tarzları ile bir durumu ya da olayın akışını, gelişimini ortaya çıkardıkları bir etkinlik türüdür.³⁴

Zihinde Canlandırma: Gerekli ön koşullar oluşturulduktan sonra gerçekte tecrübe ettiğimiz her türlü durumu, gerçekten yapıyormuş gibi hayal etmektir. Tüm duyularımızı kullanarak deneyimlerimizi zihnimizde oluşturma veya yeniden yaratma durumudur. Zihinde canlandırma tüm duyularımızı kullanarak hissettiğimiz duysal deneyimlere benzer; fakat genel olarak dışsal bir uyarının yokluğundan ortaya çıkar. Bu deneyimler hafızamızın ürünleridir ve daha sonra istenildiği şekilde hatırlanabilir. Bunlar üzerinde kontrol kurulabilir ve eski dışsal olayların, deneyimlerin üzerine yenileri yapılandırılabilir.³⁵ Bazı etkinliklerde, katılan çocuklardan gözlerini kapatarak, öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda belirli görüntüleri zihinlerinde canlandırmaları istenir. Rahatlama çalışmaları sırasında başvurulan bu teknikle, çocukların konsantre olmaları sağlanır.

Müzikle Drama: Özellikle daha önce hiç drama faaliyetine katılmamış çocuklar için, başlangıçta bir müzik aracının ritmine uyarak yürümek, koşmak ya da dans etmek gibi faaliyetlerdir.

Pantomim: Düşünceleri, duyguları ve yaşantıları, sözlere başvurmadan hareketlerle anlatmak demek olan pantomim, drama etkinlikleri sırasında çocuklar için kendini ifade etme çalışmasıdır.³⁶

Öykü/Olay Canlandırma: Çocukların, öykülere olan ilgilerinden hareketle, önceden bildikleri ya da önceden bilmedikleri yeni öyküleri, hareketlerle ve sözlü ifadelerle canlandırmaya dayanan bu teknik, eğitici drama da sıklıkla kullanılan bir tekniktir.

³⁴ Önder, s. 103

³⁵ Murat Yalçın Beşiktaş, *Elit Sporcular İçin Zihinde Canlandırma Antrenman Programı Uygulaması ve Ölçülmesi*, (Danışmanı: Prof. Dr. Turgay Biçer), Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013, s. 10.

³⁶ Önder, s. 105

Resim Yapma: Yapılan drama etkinliğinin ardından, çocukların etkinlikte hem öğrendiklerini kavramlaştırmaları hem de yaşadıklarını farklı bir biçimde ifade etmeleri bakımından yaşadıkları yaşantıları ile ilgili olarak resim yapmaları sürecidir. Bu nedenle birçok etkinlik, bireysel ya da grup olarak yapılan bir resim çalışmasıyla sona erdirilebilir.

Kukla Draması: Drama oyunlarının kuklalar aracılığı ile çocukların ilgisini çekebilecek senaryolarla oynanmasını sağlayan tekniklerden biridir.

Duygusal Algılama: Özellikle duyu geliştirme ve duyular ile öğrenme çalışmalarında, dokunma, bakma, işitme ve tat alma duyularının kullanıldığı algılama tekniğidir.³⁷

Dans Draması: Drama da dans ön planda tutularak, kendini, düşündüklerini duygusal dünyasını ifade etmesidir.³⁸

Dramatizasyon: Günümüzde sahneye koyma, oyunlaştırma veya bir durumu gerçekte olduğundan daha heyecan verici... olarak açıklanabilecek olan dramatizasyon, daha çok yazılı bir metne dayalı olarak bir konunun, öykünün, masalın ya da bir durumun canlandırılması anlamında kullanılır.³⁹

1.4 Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama kavramı literatürde eğitimde drama, gelişimsel drama, pedagojik oyun, rol oynama, tiyatro eğitilimi gibi adlarla da anılmaktadır.⁴⁰

Oyun süreçlerindeki ve yaşam durumlarındaki dramatik anların uzmanlarca, grup içi etkileşim süreçleri içinde yaratılması, yaratıcı drama çalışmaları olarak nitelenmektedir. Yaratıcı drama (creative drama) kavramı daha çok ABD’de

³⁷ Önder, s. 108

³⁸ Önder, s. 108

³⁹ Adıgüzel, s. 367

⁴⁰ Ayşe Okvuran, ”Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1994, Cilt 27, Sayı 1, s.186.

kullanılan bir kavramdır. İngiltere, yaratıcı dramının eğitim süreçleri içinde kullanılması bakımından en deneyimli ülkedir, daha çok “eğitimde dram”(drama in education) kavramı kullanılmaktadır. Federal Almanya’da yerleşmiş kullanım ise, “okul oyunu” ya da “oyun ve etkileşim” (Schulspiel, Spiel und Interaktion) olup, bu konuyla kuramsal ve uygulamalı olarak ilgilenen alanda “Oyun- Tiyatro Eğitim” ya da “Oyun ve Etkileşim Eğitim”(Spiel –und Theater Paedagogik veya Interaktionspaedagogik) adını almaktadır.⁴¹

Hayatta karşımıza çıkabilecek veya bir daha tekrarlanması mümkün olmayan anlar, durumlar, yaratıcı drama atölyesinde belli ısınma, konsantrasyon ve rahatlama tekniklerinden sonra bütün grubun katılımıyla yeniden yaratılır. Yaratılan durum üzerinde tartışılır, bu durum değerlendirilir ve istenirse yeniden oynanır. Bu ortamda öğrenmenin bilişsel yanları kadar duyuşsal ve devinişsel yönleri de etkindir. Bireyler grupla öyleymiş gibi yapma yoluyla kendini ifade etmenin hazzını yaşarlar. Tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insana uygulanabilecek yaratıcı drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir ve kendini geliştirme gereksinimi ve heyecanı duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir.⁴²

1.4.1 Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Yaratıcı drama; ısınma, oyun, etkinlik ve değerlendirme aşamalarından geçilerek gerçekleştirilir.

Isınma Aşaması: Kişinin ortama ve çalışma grubuna uyum sağlaması, sonraki çalışmalarla kuracağı bağlantıyı oluşturması ve vücudunu gelecek çalışmalara hazırlaması için yapılan ön egzersizlere “ısınma” denir. Her spor dalında ana çalışma öncesi yapılan ön ısınma gibi, yaratıcı drama öncesinde de ısınma çalışmaları yapmak gerekir. Isınma çalışmaları genellikle yaratıcı drama çalışmalarının

⁴¹ İnci San, ”Eğitimde Drama”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1990, Cilt 23, Sayı 2, s.574

⁴² Okvuran, s. 186

başlangıcında yapılır. Ancak gerek duyulduğunda etkinliğin herhangi bir aşamasında da yapılabilir.

Oyun Aşaması: Yaratıcı drama çalışmalarında “ çocuk grup oyunları” olarak nitelendirebileceğimiz oyunlara yer verilir; genellikle bilinen ve evrensel boyutta çeşitli örnekleri olan çocuk oyunları kullanılır. Oyun belirlenen konunun özelliklerine göre seçilir.

Etkinlik Aşaması: Yaratıcı drama sürecindeki en verimli uygulamaların gerçekleştiği etkinlikler aşamasında rol oynama ve sanatsal yaratmalara yer verilir. Çocuğun doğal olarak içselleştirdiği rol oynamaları, oynayarak ve eğlenerek katıldığı sanatsal yaratmalar, yaratıcı dramada bir öğretim tekniği olarak kullanılır.

Değerlendirme Aşaması: Yaratıcı drama etkinlikleri boyunca gerçekleştirilen rol ve oyunların zihinde yeniden canlandırılması, hatırlananlar paralelinde öğrenmelerin pekiştirilmesi amacıyla değerlendirme yapılır. ”Tartışma” ya da “paylaşım” da denilen değerlendirme, yaratıcı drama etkinliklerinin herhangi bir aşamasında sonra ya da etkinlikler bittikten sonra yapılabilir. Amaç, etkinlik ve canlandırılan rollerle ilgili duygu, düşünce ve yaşantıların konuşulmasıdır.⁴³

1.5 Drama ve Oyun Arasındaki İlişki

Oyun, çocuğun yaşamının doğal bir parçası olarak kabul edilir. Belli bir zaman içinde ve belli bir alanda yapılan çocuğun yaratıcılığını ortaya çıkaran, beceri kazandıran ve aynı zamanda eğlendiren bir tür yarışma olan oyunun en önemli iki işlevi “toplumsallaşma” ve “kişilik gelişimi” dir. Oyun oynayan çocuğun davranışları, ne tür bir ailenin eğitiminden geçtiğini, saldırganlığını, sevecenliğini, kısacası pek çok kişilik özelliğini ortaya koymaktadır.⁴⁴

Oyun etkinliğinin çocukların etkileşimini sağladığı görülmektedir. Eğitimciler çocukların bu yönünü kullanarak onlara eğitim verebilmelidirler. Mesela pedagojik

⁴³ A. Akoğuz ve M. Akoğuz, ”Yaratıcı Drama Etkinlikleri”, 2 bs. İstanbul, 2013, s.14-22

⁴⁴ Çalışkan ve Karadağ, s.45

oyun ve oyun(tiyatro) pedagojisi buna en güzel örnektir. Bu iki boyutu kısaca açıklayalım.

Pedagojik Oyun: Oyuna pedagojik olarak yaklaşarak, oyun ve tiyatroyu eğitimde de kullanmak, yaratıcılığa çağdaş bir boyut getirmektedir. Pedagojik oyunlar ya da eğitimde dramatisasyon diyebileceğimiz okul oyunları kaynağını tiyatrodan bulur. Bu etkinlik, sanatçı yetiştirmeyi amaçlamaz. Amacı kendi tarzında ve kendi araçlarıyla eğitsel bir işlev görmektir.

Oyun (Tiyatro) Pedagojisi: Okul oyunları için bir bilim dalı olarak işlev gören, uzman yetiştiren alan, oyun pedagojisi alanıdır. Yetişen kuşakların değişik yaş aşamalarına göre düzenlenecek pedagojik oyunların geliştirilmesi ve yöntemlerin saptanması ile uğraşır.⁴⁵

1.6 Dramada Öğrenme Türleri

Drama birçok öğrenme türü ile birlikte kullanılabilir. Drama ile kullanılan öğrenme türleri şunlardır:

- Yaşantılara dayalı öğrenme
- Hareket yoluyla öğrenme
- Aktif öğrenme
- Etkileşim yoluyla öğrenme
- Sosyal öğrenme
- Tartışarak öğrenme
- Keşfederek öğrenme
- İşbirliği kurarak öğrenme
- Kavram öğrenme⁴⁶

⁴⁵ İnci San, "Sanat ve Yaratıcılık Eğitimi Olarak Tiyatro", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1985, Cilt 18, Sayı 1, s. 102-105.

⁴⁶ Çalışkan ve Karadağ, s. 86-88

Yaşantılar Yoluyla Öğrenme: Drama etkinliğine katılanların içinde yaşadıkları bir süreçtir.⁴⁷

Hareket Yoluyla Öğrenme: Drama etkinliklerine katılan çocukların, kendi hareketleri sayesinde birçok kavramı(büyük-küçük), olayı (oyuncak paylaşımı, gezegenlerin hareketi), süreci(tohumun bitkiye dönüşmesi) öğrenebilmesidir.⁴⁸

Aktif Öğrenme: Kullanılan herhangi bir eğitim tekniğinin öğrenciyi güdeleyebilmesi için, hem öğrencinin öğrenilecek davranışı yapmasına olanak tanınmasını hem de eğitim durumuna aktif olarak katılmasını sağlayan bir öğrenme biçimidir.⁴⁹

Etkileşim Yoluyla Öğrenme: Drama etkinliği sırasında çocukların arkadaşları ve öğretmeni ile hem sözlü olarak hem de beden yolu ile etkileşim halinde olmasıdır.⁵⁰

Sosyal Öğrenme: Çocukların eğitici drama etkinlikleri sırasında yararlandıkları sosyal öğrenme, bir yandan içinde buldukları grup aracılığıyla birçok kavramı, konuyu, diğer yandan da sosyal çevre yani grupta yaşam ile ilgili bilgileri, kuralları öğrenmelerini kolaylaştıran bir öğrenme türüdür.⁵¹

Tartışarak Öğrenme: Eğitici drama etkinliği sonunda, soru – cevap yöntemi ile yapılan tartışmalar bu öğrenme stilini oluşturur.⁵²

Keşfederek Öğrenme: Çocuklar yaratıcılıklarını ifade ederken tüm yaşantılarını sentezlediği yeni bir öğrenme düzeyine geçerler. Bu geçiş sırasında

⁴⁷ Önder, s.35

⁴⁸ Önder, s.37

⁴⁹ Önder, s.38

⁵⁰ Önder, s.39

⁵¹ Önder, s.40

⁵² Önder, s 42

çocuğun fiziksel ve sosyal çevresinin daha önce farkında olmadığı yönlerini bulmasını sağlayan öğrenme stilidir.⁵³

İş Birliği Kurarak Öğrenme: Eğitici dramaya çok iyi uyan bir öğrenme türüdür.⁵⁴

Kavram Öğrenme: Bilişsel öğrenme sürecinde oldukça önemli olduğu kabul edilen bir öğrenme türüdür.⁵⁵

1.7 Sosyal Bilgiler Programında Drama Tekniği

Eğitim sisteminin temel taşlarından biri olan Sosyal Bilgiler dersi, içeriği ve hedefleri bakımından yaratıcı drama yöntemini uygulamaya oldukça müsaittir. Sosyal Bilgiler programının genel amaçlarından olan “Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşleri ileri sürer” gibi maddeleri özellikle bu dersin işlenmesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının önemine işaret eder.⁵⁶

Yenilen ilköğretim programı ile sosyal bilgiler programında da önemli değişiklikler olmuştur. Davranışçı yaklaşımdan yapısalcı yaklaşıma geçilirken öğretim yöntemlerinin değiştirilmesi, geliştirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Yeni program Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğrenci merkezli, aktif katılımın sağlandığı yöntemlerin kullanılmasını önermektedir. Çünkü programın genel amaçları içerisinde yer alan” Demokratik beceri ve değerlere sahip, bilimsel düşünmeye açık, insan haklarına saygılı, işbirliği içinde çalışabilen, Cumhuriyet sevgisi ve demokrasi bilinci gelişmiş, haklarını bilen, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmek” nin gerekliliklerinden biri uygun öğretim yöntemini kullanmaktır. Yaratıcı drama bu yöntemlerden biridir. Özellikle drama tekniğinin bireye kattığı beceri, tutum ve değerler incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersi amaçlarının öğretilmesinde kullanılabilir olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin bu amaçları bireye

⁵³ Önder, s. 42

⁵⁴ Önder, s 45

⁵⁵ Önder, s.45

⁵⁶ Akhan, s.360

kazandırılırken öğrenme alanlarından faydalanılmaktadır. Öğrenme alanları da kendi içinde ünitelere ayrılmış durumdadır. Sosyal bilgiler programında ise özellikle bazı ünitelerin drama tekniğiyle işlenmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Sosyal bilgiler dersi (4.5.6.7. sınıflar) öğretim programında önerilen üniteler şu şekildedir⁵⁷:

- 4. Sınıf Geçmişimi Öğreniyorum Ünitesi
- 4. Sınıf İyi Ki Var Ünitesi
- 5. Sınıf Bir Ülke, Bir Bayrak Ünitesi
- 6. Sınıf Demokrasinin Serüveni
- 6. Sınıf Yeryüzünde Yaşam
- 7. Sınıf Yaşayan Demokrasi

Genel olarak baktığımızda drama tekniği sadece bu belirtilen ünitelerle kısıtlı kalmamalıdır. Eğitimcilerimiz isterlerse sosyal bilgilerin başka ünitelerini de drama tekniğine uyarlayabilirler. Çünkü yeni eğitim sistemimizde yapılandırmacılık ön planda tutulduğu için öğrenciyi merkeze alan yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bunların içinde de öğrenciyi merkeze alan drama tekniği kullanılabilir olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinin özellikle bu belirtilen ünitelerinde drama tekniğinin kullanımı vurgulanmaktadır. Özellikle bu ünitelerde yer alan soyut kavram ve kazanımların aktarılmasında drama tekniği işimizi kolaylaştırmaktadır. Soyut kavramlar somut olay, durum ve örneklerle açıklandığında daha kalıcı bir öğrenme gerçekleşebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde bu üniteler işlenirken drama tekniğinin yanında çeşitli öğrenme alanlarında da faydalanılabilir. Örneğin konuyla alakalı bir drama senaryosu oluşturulurken özellikle hayatın içinden örnekler verilmeye çalışmalıdır. Böylece birey kendi bulunduğu çevreden örneklerle karşılaştığında o durumu kavraması daha kolay olabilir. Bunun yanında etkinlikler bittikten sonra öğrencilerle

⁵⁷ M. Safran, *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış*, B.Tay ve A.Öcal (Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2008, s.480

değerlendirme mutlaka yapılmalıdır. Değerlendirme aşamasında ise öğrenciler birbirlerine soru sorarak durum değerlendirmesi yaptıklarında birbirlerinin fikirlerine saygı duymayı öğrenirken aynı zamanda tartışarak öğrenme ortamı oluşturularak konuyu analiz etmiş olabilmektedirler. Ayrıca etkinlikte yer alacak öğrenciler senaryoyu sergilemeden önce belli bir uyum içerisinde olmaları gerekmektedir. Çünkü sergilenecek oyunda bireyler arasında birlik ve beraberlik olursa ortaya daha hoş görüntüler çıkmaktadır. Öğrencilerin senkronize halinde gösterilerini sunmaları da kendi aralarında bir işbirliği olduğunu kanıtlar. Böylece öğrenme alanlarından işbirliğine göre öğrenmeyi de drama tekniğiyle beraber kullanmış oluruz.

1.8 Anlatım⁵⁸ (Düz Anlatım⁵⁹, Takrir⁶⁰) Tekniği

Anlatım tekniği genel olarak ilköğretimden başlayıp ortaöğretime kadar her branş öğretmenin sıklıkla kullandığı bir tekniktir. Temizöz ve Koca⁶¹ yaptığı çalışmada öğretmenlere derslerinde en çok hangi öğretim yöntemlerini kullandıkları sorusu sorulduğunda cevapların içinde düz anlatım cevabı dikkat çekmektedir.

Anlatma yöntemi, öğretmen merkezli bir öğretme yöntemi olup daha çok öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması sürecini içermektedir. Geleneksel bir öğretme yöntemidir.

Anlatma yöntemi, sözlü anlatıma ağırlık verdiği için anlatmayı gerektiren her türlü derste kullanılır, özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde yaygın olarak kullanılmaktadır.⁶²

⁵⁸ Ö. Demirel, "Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı", (20 bs.), Ankara, 2014, s. 78

⁵⁹ V. Sönmez, "Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı", (17 bs.), Ankara, 2012, s.223

⁶⁰ M. Bilen, "Plandan Uygulamaya Öğretim", (8 bs.), Ankara, 2014, s. 99

⁶¹ Y. Temizöz & S. Aslı Özgün Koca, "Matematik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri ve Buluş Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı Konusundaki Görüşleri", *Eğitim ve Bilim*, Yıl 2008, Cilt 33, Sayı 149.

⁶² Demirel, s. 78

Azar ve Çepni ⁶³ yaptıkları çalışmada anlatım yöntemini, hem yeni göreve başlamış hem de tecrübeli öğretmenlerin kullandığını vurgulamıştır. Anlatım yönteminin kullanılmasının çeşitli amaçlarını da şöyle sıralamışlardır.

- Sınıfların kalabalık oluşu
- Laboratuvar şartlarının elverişsizliği
- Okulların maddi imkân yetersizliği
- Konuları yetiştirmek
- Konuyu ayrıntılı açıklamak ve teorik bilgi vermek
- Sınıf kontrolünü sağlamak⁶⁴

Özellikleri

Düz anlatım yönteminin diğer yöntemlerde olduğu gibi çeşitli özellikleri vardır. Bunlar

- Öğretmen merkezlidir.
- Aynı anda çok sayıda kişiye bilgi aktarır.
- Dinleyenler konuyla ilgili organize bir görüş kazanır.
- Öğrencilere kısa zamanda çok bilgi verilir.
- Öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırır, not alma becerilerini geliştirir.⁶⁵

Düz Anlatımın Etkili Olması İçin Uyulması Gereken Kurallar

Anlatım yöntemi sunuş yolu stratejisi temele alındığında, ona uygun yöntemde genellikle düz anlatım olabilir. Çünkü bu yöntemle bilişsel alanın bilgi, duyuşsal

⁶³ A. Azar ve S.Çepni, "Fizik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Etkinliklerinin Mesleki Deneyime Göre Değişimi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 1999, Sayı 16.

⁶⁴ E. Yeşilyurt, "Öğretmenlerin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Amaçları ve Karşılaştıkları Sorunlar", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2013 17(1):163-188

⁶⁵ Demirel, s. 78

alanın alma ve tepkide bulunma, devinişsel alanın uyarılma basamağındaki davranışları kazandırılabilir. Bu yöntem daha üst düzeydeki hedef ve davranışları öğrenciye mal edemeyebilir. Düz anlatım yönteminde iletişimin etkili olabilmesi için uyulması gereken kurallar vardır. Bunlar:

- Öğrenci analizi
- İçerik analizi
- Öğretmenin dikkat etmesi gereken noktalar.

Düz anlatım tekniğinde yukarıda verilen kurallar bu teknik için önemlidir. Çünkü düz anlatım öğretmen merkezli olduğundan öğrencilerin dersten sıkılması olağandır. Bu yüzden öğretmen dersi anlatacağı öğrencileri her yönüyle analiz etmelidir. Dersi anlatırken konuya hâkim olmalı ve bol bol örnekler vererek renklendirmelidir. Böylece de öğretmen konuya daha hâkim olabilir

Öğrenci Analizi: Öğrenci analizinde iki önemli yol vardır. Bunlardan ilki öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf içi deneyimleri gibi özelliklerinden hareket ederek öğretmenin bu özellikleri açısından öğrencilerin kendisine benzeyen ve benzemeyen yanlarını analiz edip saptamasıdır. İkinci yol ise, ilk kez karşılaştığı öğrenci kesimiyle ders işlerken kullanılabilir. Bu durumda, öğrencileri tanıyan öğretmen, yönetici ve diğer kişilerden onlar hakkında bilgi toplayabilir.⁶⁶

İçeriğin Analizi: Öğretmen öğrencilerini iyi tanımalıdır. Öğrencilerin ön bilgileri dikkate alınarak bir planlama yapılmalıdır. Örneğin onlara tanıdık gelen örnekler vermelidir. Öğrenciye konuyu ana hatlarıyla açıklayan listeler ya da notlar verilebilir. Anlatım yöntemi bilgi vermek için iyi bir yöntemdir ama öğrencilerin üst düzey zihinsel yeteneklerini kullanması ve geliştirmesi için ortam oluşturmaz. Bu etkiyi ortadan kaldırmak için dikkat çeken, düşündüren, zihin dengesizliğini sağlayabilecek etkili sorulardan yararlanılmalıdır.⁶⁷

⁶⁶ Sönmez, s. 223

⁶⁷ F. Güneş, “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, Ankara, 2014, s.111

Görüldüğü gibi anlatım yöntemi öğretmen merkezli olduğundan öğretmene birçok iş düşmektedir. Anlatılacak konuyla alakalı öğrenci ve içerik analizi çok önemlidir. Olayın merkezinde öğretmen olduğundan öğretmen öğretecek konuyla alakalı her şeyin planlamasını yapmalıdır. Öğrencilerin seviyelerine göre konuları düzenlemelidir.

Öğretmenin Dikkat Etmesi Gereken Noktalar

Anlatım yöntemini kullanan öğretmen için dikkat edilmesi gereken belli başlı noktalar vardır. Örneğin Aktepe (2009)⁶⁸ çalışmasında anlatım tekniği için “Dinleyici konumundaki öğrenciler pasif olduğu için uzun ve sık tekrarlar sıkıcı olabilir, duygusal tutumlar ve davranışlar öğrenmeyi olumsuz yönde etkileyebilir” konusuna vurgu yapmaktadır. Hatta çalışmanın anket sonuçlarında da öğrencilerin “anlatım yönteminin her fırsatta kullanılmasını istemeleri öğretmene olan güvenlerini ve bu yöntemin önemini ortaya koymaktadır” diyerek anlatım tekniğini kullanan öğretmenin dikkat etmesi gereken önemli bir noktayı vurgulamaktadır. Atıcı ve Bora⁶⁹ çalışmasında eğitimcilerin bazı yöntemleri sıklıkla kullandıkları ve bu yöntemlerin birçok eleştiriyi karşı karşıya kaldığını ifade etmektedir. Bu yüzden öğretmene birkaç önemli görev düşmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Öğretmen kibirli olmamalıdır.
- Öğrencilere karşı, gerçek bir ilgi göstermelidir.
- Öğretmen arkadaşça davranmalıdır.
- Öğrenciyle ortak olan özellikleri(din, dil, ulus, gelenek, memleket, deneyim vb.) vurgulanmalıdır.

⁶⁸ V. Aktepe ve L. Aktepe, ”Fen ve Teknoloji Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri: Kırşehir BİLSEM Örneği”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 2009, Cilt 10, Sayı 1, s.69-80.

⁶⁹ T.Atıcı ve N.Bora, ”Orta Öğretim Kurumlarında Biyoloji Eğitiminde Kullanılan Öğretim Metotlarının Ders Öğretmenleri Açısından Değerlendirilmesi ve Öneriler”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2004, Cilt 6, Sayı 2.

- Öğrencilere içten davranmalıdır.
- Öğrencilere saygı duyulan kişilerden örnek vermelidir.
- Gereksiz el, kol, vücut, yüz hareketleri yapmamalıdır.
- Konunun uzmanı olduğunu yeri geldikçe vurgulamadır.
- Dersin başında ulaşacağı hedefi belirtmelidir. Bunun yerine öğrencilerce birlikte görüş birliği içinde olduğu yerden hareket ederek istendik davranışlara adım adım gitmelidir.
- Sınıfın ve içeriğin özelliğine göre ses tonunu ayarlamadır.
- Kendine hâkim olmalı ve öğrencilerle göz iletişimi kurmalıdır. ⁷⁰

Anlatım Tekniğinin Kullanıldığı Yerler

- Etkinliklerin sunuluşunda,
- Öğrencinin güdülenmesinde,
- Ünite ve konuların özetlenmesinde,
- Anlaşılması güç olan bölümlerin anlaşılır duruma getirilmesinde,
- Derinlemesine çalışılan konular arasındaki boşlukların doldurulmasında,
- Öğrencinin bulmakta güçlük çektiği konuların sınıfa verilmesinde kullanılır.

1.9 Soru Yanıt Tekniği

Genellikle sorusuz öğretim düşünülemez. İnsanlarla iletişime giren kişi, mutlaka soru sormak zorundadır. Bu nedenle soru, önemli bir öğedir ve her insanın nasıl soru soracağını bilmesi gerekir. Öğretmen de nasıl soru soracağını, eğitim ortamında soruyu nasıl kullanacağını bilmek zorundadır. Çünkü öğrenme öğretme

⁷⁰ Sönmez, s. 222-224

ortamı iletişime dayanır ve yerinde, doğru soru sorulmazsa, iletişimin gerçekleşip gerçekleşmediği anlaşılamaz.⁷¹

Köken (2002)⁷²'de bir çalışmasında sosyal bilgilerin öğrencileri hayata hazırladığı ve iyi bir vatandaş olmasını sağladığını belirtmekte; hatta bunun için karşılaştığı sorulara karşı doğru cevap verebilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca çalışmasında “İşte Sosyal Bilgiler dersinde yukarıda temel noktalarını açıkladığımız amaçların yerine getirilebilmesi için öğrenciyi aktif, öğrenmeyi kalıcı kılan metot, strateji ve etkinlikler geliştirilmiştir. Çeşitli stratejilerde işe koşulabilecek metotlardan biri de ‘soru sorma ’ metodudur. “ şeklinde vurgu yapmaktadır.

Öğretmenlerin kullandığı dört çeşit soru tipi vardır. Bunlar:

Hatırlatma Tipi Soruları: Hatırlatma soruları düşünme etkinliği gerektiren en çok bilinen ve uygulanan soru sorma tipidir. Bu nedenle soru sormadan önce öğretmen öğrencilerinden ne tip bir düşünme etkinliği aradığına karar verir.

Akıl Yürütme ya da Neden Gösterme Soruları: Neden ve niçin ile sorulan ve neden göstermeye dayanan soru sorma biçimidir. Bu sorular cevaplandırılırken akıl yürütme, neden gösterme ve açıklama etkinliği ön plandadır.

Değerlendirme, Değer Biçme ve Akıl Yürütme Gerektiren Soru Sorma Biçimi: Değerlendirme ile akıl yürütme düşünme ve öğretme için vazgeçilmez etkinliklerdendir. Bu öneminden dolayı öğretmenler, öğrencilerin belli bir alan hakkında karar verebilmek için ölçüm ve ölçüt kavramlarını bilmeleri, bunların değerlendirmeyle olan bağı kurabilir niteliğe kavuşmaları, seçenekleri inceleme, uygun seçeneği seçebilir duruma gelme, konu hakkında akıl yürütme, karar verme düzeyine gelmelerini sağlayacak sorular sormalıdır. Bunun yanında öğrenci bir görüş, bir kanı, bir ifade ya da yazılı metnin ifade etkilerinin doğru ya da yanlış, bir

⁷¹ Sönmez, s.187

⁷² N. Köken, ”Sosyal Bilgiler Öğretiminde Soru Sorma Metodunun Önemi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2002, Cilt 4, Sayı 2.

planın uygulanabilir, bir etkinliğin akıl alır düzeyde olup olmadığına karar verebilmelidir. Öğrenciler bu tür düşünceme gücüne yaparak, yaşayarak, uygulayarak ulaşmalı ve her kararda kendisi ve kendi düşünceleri yer almalıdır.

Yaratıcı Düşünme Gücünü Geliştirme Soruları: Yaratıcı düşünme yeni görüş ve fikir geliştirme, çözüm yolları üretme, yeni yollar ve işlemler keşfetme gibi düşünme biçimlerini kapsar. Bu gruba giren düşünme gücü derece derece her öğrencinin uygulayabileceği, geliştirebileceği bir nitelik taşımamalı, sorulan sorular öğrencilerin kendi girişimleri, fikirleri üzerinde düşünüp, inceleyip geliştirmesine, hazır bilgiyi almadan çok, araştırma yapmasına ve kendi kaynaklarına güvenmesine yardım edici nitelikte olmalıdır. Bu yolla yaratıcı düşünme doğar ve gelişir.⁷³

Soru sorma metodu, öğrencileri aktif hale getirmesi açısından öğretmenlere çok tavsiye edilmiş ve anlatım metodunun geliştirilmesi lüzumunu duyan birçok öğretmen tarafından da tatsız ve can sıkıcı derslerde bir cankurtaran olarak görülmüştür. Bu metot çok tavsiye edilmesi yüzünden bir kısım öğretmenler tarafından maalesef o kadar yanlış tatbik edilmiştir ki, esas maksadının kaybolmasına ve meselenin esasından ziyade usul ve şekline fazla önem verilmesine yol açmıştır. Bu durum soru sorma metodunun hakiki kıymeti ve etkisini azaltmıştır. Kanaatimizce, bunun en önemli sebebi yukarıda açıklamaya çalıştığımız gibi soru sorma usulünün yeteri kadar bilinmemesi veya dikkat edilmemesidir. Unutulmamalıdır ki, öğretim metot ve teknikleri öğrenmeyi sağlamak için birer araçlardır. Bu araçların başarısı kullanma becerisine bağlıdır. Metot ve tekniklerin içini dolduracak olan öğretmenin kendisidir. Öğretmen adayları soru sorma konusunda yeterli seviyede eğitildiklerinde; derslerine sorularla ilgili plan ve hazırlık yaparak girdiklerinde soruların seviyesi yükselmektedir. Çünkü iyi planlanmış sorular ve bunları destekleyen stratejiler öğrencilerin öğrenmelerinde daha etkili olmaktadır. Kısaca öğrencilerin zihni etkinliğe yönelmesi bakımından oldukça

⁷³ Bilen, s. 139 -140

önemli olan bu metodun faydalı olmasının temelinde öğretmenin soru sorma esaslarını iyi bilmesi ve uygulaması yatmaktadır.⁷⁴

1.10 Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Kartal (2009)⁷⁵ çalışmasını kontrol gruplu ön test ve son test uygulaması şeklinde yapmıştır. Yaratıcı drama ve geleneksel yöntem karşılaştırılmıştır. Araştırmaya Ankara Haymana ilçesindeki Mahmut Hilmi Doğan İlköğretim okulundan 6. sınıfta okuyan 72 öğrenci katılmıştır. 2008-2009 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır. Çalışma “Yeryüzünde Yaşam” ünitesi üzerinden yürütülmüştür. Sosyal Bilgiler Başarı testi ve Sosyal Bilgilere olan tutumlarını ölçmek için Sosyal Bilgiler tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacı yaratıcı drama ve geleneksel yöntemlerin başarı düzeylerine ve tutumlarına etkisini incelediğinde; ölçüm sonucunda anlamlı bir fark bulmuştur.

Karataş (2011)⁷⁶’ın araştırması 2010–2011 eğitim-öğretim yılını kapsamaktadır. Bu çalışma Kars İli merkez ilçesinde yürütülmüştür. Çalışmaya Mihrali Bey İlköğretim Okul’undan 4 ve 5. sınıflarda okuyan 96 öğrenci katılmıştır. İlköğretim 4 ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesi içinde yer alan ‘Doğal Afetler’ çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Drama tekniğinin nasıl kullanılması gerektiği ve drama etkinlikleri oluşturulurken konuları ne kadar öğrenip öğrenemedikleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışma için bir deney bir de kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubunda drama tekniğiyle dersler işlenirken kontrol grubunda geleneksel yöntemlerle dersler işlenmiştir. Araştırmanın sonucunda

⁷⁴ N.Köken, ”Sosyal Bilgiler Öğretiminde Soru Sorma Metodunun Önemi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2002, Cilt 4, Sayı 2, s.103.

⁷⁵ Tayfun Kartal, *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İlk Çağ Tarihi Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*, (Danışman: Doç. Dr. Güngör Karauğuz), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.

⁷⁶ Orhan Karataş, *İlköğretim I. Kademedeki Sosyal Bilgiler Dersi Doğal Afet Eğitiminde Drama Tekniğinin Öğrencilerin Başarılarına Etkisi*, (Danışman: Prof. Dr. Cevdet Bozkuş), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.

drama tekniğinin öğrencilerin başarılarını ve derse karşı tutumlarını olumlu etkilediği görülmüştür.

Malbeği (2011)⁷⁷ çalışmasını 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya İlinde Necdet İslar İlköğretim Okulundaki 4. sınıf öğrencileriyle beraber yürütmüştür. İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı'ndaki "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanıyla ilişkili "Üretimden Tüketime" adlı ünitedeki kazanımların, drama tekniğiyle işlenmesi sonucunda 4. sınıf öğrencilerin akademik başarı, bilinçli tüketicilik düzeyi ve bilgilerinin kalıcılığına etkisini incelenmiştir. Çalışma için ön test-son test kontrol gruplu bir deney deseni kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları şunlardır: "Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi" ve "Bilinçli Tüketicilik Düzeyi Ölçeği". Sonuçlara göre deney grubunun puan ortalamalarının kontrol grubuna göre yüksek olduğu fakat bu puan farkının anlamlı olmadığı anlaşılmıştır.

Göncüoğlu (2010)⁷⁸ nun çalışması Kamışlı Fatih İlköğretim okulunda 2008–2009 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde 6. sınıfta okuyan toplam 46 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma deney ve kontrol gruplarından oluşturulmuştur. Araştırmada deney grubundaki öğrencilere işbirlikli öğrenme ve drama yönteminin Yeniden Uyarlanmış Birleştirme tekniğiyle; kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntem olan düz anlatım yöntemi ile dersler işlenmiştir. Araştırma esnasında öğrencilere başarı testi ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Deneysel desen olarak ön test ve son test şeklinde bir desen kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında drama yönteminin öğrenci başarısını artırma konusunda geleneksel öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğu görülmüştür.

⁷⁷ Faruk Malbeği, *Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Başarısına ve Bilinçli Tüketicilik Düzeyine Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Sağlam), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.

⁷⁸ Özlem Gül den Göncüoğlu, *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Başarılarına Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bayram Polat), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.

Kökalan (2010)⁷⁹ çalışmasında drama eğitiminin yöneticilerin beşeri ilişkiler ve kavramsal ilişkiler yeteneğini üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada deney ve kontrol grubu dâhil toplamda 20 denek örneklem olarak seçilmiştir. Deney grubuna uzman bir eğitmenle drama eğitimi verilmiş ve daha sonra eğitimin etkileri hem nicel hem de nitel yollarla incelenmiştir. Nitel araştırma kapsamında deney grubu katılımcılarla eğitimin öncesinde ve sonrasında mülakatlar yapılmış, elde edilen veriler “Gömülü Teori” kapsamında bir nitel yazılım programı olan “QDA Miner Testi” ile değerlendirme yapılmıştır. Nicel araştırma kapsamında hem deney hem de kontrol grubunda olan her bireye eğitiminin öncesinde “beşeri ilişkiler yeteneğini”, “karar verme tipini”, “problem çözme yeteneğini” ve “öğrenme stilini” belirlemek için çeşitli ölçekler uygulanmıştır. Aynı ölçekler eğitimin sonrasında katılımcılara bir kere daha uygulanmış ve deney grubuna dâhil olan katılımcılar üzerindeki etkilerine bakılmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında, drama eğitiminin katılımcıların beşeri ilişkiler yeteneğini arttırdığı ve olaylara daha bütünsel bakabilme yeteneği kazandırdığı görülmüştür. Yapılan nicel araştırmaların sonucunda eğitimi alan katılımcıların beşeri ilişkiler ve problem çözme yeteneğinin arttığı, karar verme tipinin ve öğrenme stiline büyük ölçüde değişmediği saptanmıştır.

Günaydın (2008)⁸⁰ çalışmasını ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde ve “Demokrasinin Serüveni” ünitesinin öğretilmesi kapsamında yürütmüştür. Çalışmasında yaratıcı dramın kullanılmasının öğrencilerin derste öğrendikleri bilgilere ve derse yönelik tutumlarına etkisini araştırmıştır. Araştırmada kullandığı deneysel desen kontrol gruplu ön test- son testtir. Araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Erişi Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden elde edilen puanlarla

⁷⁹ Özgür Kökalan, *Drama Eğitiminin Yönetici Adaylarının Beşeri İlişkiler Yeteneği ve Kavramsal Yeteneği Üzerine Etkisi*, (Danışman: Prof. Dr. İbrahim Pınar), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010.

⁸⁰ Gökçe Günaydın, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Erişi ve Tutum Üzerine Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hadiye Küçükkaragöz), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008

denenceler test edilmiştir. Çalışmanın sonucunda drama tekniğinin kullanıldığı deney grubunun uygulama öncesi ve sonrasında elde edilen ortalama tutum puanları ve başarı puanları karşılaştırılmış; böylece uygulama öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu anlamlı farkın sonucunda yaratıcı drama yöntemiyle işlenen ünitenin ulaştığı erişimi ve tutum ortalamalarında bir artış olduğu gözlenmiştir.

Taşkıran (2005)⁸¹'in çalışması ilköğretim 4. sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin öğrenilmesinde ve benlik kavramlarına dramının etkisi incelenmiştir. Araştırma Merkez İlköğretim Okulundan 36 drama grubu, 39 geleneksel gruba ve Gazi ilköğretim Okulundan 27 drama grubu, 33 geleneksel gruba olmak üzere toplam 135 öğrenci araştırmaya dâhil olmuştur. Araştırma deseni ön test-son test şeklindedir. Ön test ve son testte veri toplama aracı olarak Pierr-Harris'in Öz Kavrama Ölçeği kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi, drama yöntemi ve geleneksel eğitim yöntemleriyle işlenmiştir. İncelemenin sonucunda eğitimde dramının sosyal bilgiler dersinin öğrenilmesinde ve benlik kavramı gelişimi üzerinde olumlu etkisinin olduğu görülmüştür.

Özer (2004)⁸² araştırmasını 2002-2003 öğretim yılının I. yarısında Kiraz Hüseyin Sarı İlköğretim Okulunda yapmıştır. Bu çalışma ile 4. sınıf öğrencileri üzerinde, İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisini incelemiştir. Deneysel bir çalışma olarak yapılmıştır. Bu derste Sosyal Bilgilerde Aile, Okul ve Toplum Hayatımız Ünitesi 4 hafta süresince yürütülmüştür. Araştırmada kontrol grubundaki öğrencilere geleneksel öğretim yoluyla dersler işlenirken, deney grubundakilere yaratıcı drama yöntemi ile dersler işlenmiştir. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen Bilgi

⁸¹ Sırrı Taşkıran, *Drama Yöntemi ile İlköğretim Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişinin Öğrenme ve Öğrencilerin Benlik Kavramına Etkisi Yönünden Değerlendirilmesi*, (Danışman: Prof. Dr. Muammer C. Muştâ), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.

⁸² Melike Özer, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Demokratik Tutumlara ve Ders Başarısına Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Işık Gürşimşek), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004

Başarı Testi ve Demokratik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin demokratik tutumlarına olumlu bir etkisinin olduğu görülürken; empatik duyarlılık boyutu ve ders başarılarına karşı olumlu bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Özcan (2004)⁸³ çalışmasını 5. sınıf öğrencileriyle yürütmüştür. Sosyal Bilgiler dersi Coğrafya konularının drama yöntemiyle işlenmesiyle öğrencilerin konuları öğrenmeleri arasındaki ilişki araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma Ankara ilinin Kazan ilçesi Kazan İlköğretim Okulunda 2003-2004 öğretim yılında 5-B ve 5-D sınıflarında okuyan 33'ü deney 33'ü kontrol olmak üzere toplam 66 kişi üzerinde yapılmıştır. "Güzel Yurdumuz Türkiye" ünitesinden seçilmiş konularla ilgili derste etkinlikler uygulanmıştır. Konu işlenirken deney grubuna drama yöntemi kullanılarak etkinlikler yapılmış, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemlerle dersler işlenmiştir. Deney grubu öğrencilerini incelemek için farklı olarak gözlemler videoya kaydedilmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerine her ders sonrası drama ile ilgili drama günlükleri tutturulmuştur. Konuların öğretiminden sonra, konularla ilgili hazırlanan 20 soruluk başarı testi her iki gruba da son test olarak uygulamıştır. Bu araştırma "Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Bitki Örtüsü, Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar, Göller)" konularında öğrencilerin öğrenme düzeylerini ölçmüştür. Drama yönteminin uygulandığı bu grupta anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. "Yeryüzü Şekilleri (Dağları, Ovaları ve Platoları)" konularında ise öğrencilerin öğrenme düzeylerinde drama yöntemi ile geleneksel yöntemlerin aynı etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Tulgay (1997)⁸⁴ araştırmasında yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan ergenlerin yaratıcılıklarının saptanması ve yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası,

⁸³ Handan Özcan, *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanılması*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Necmettin Karakaya), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004.

⁸⁴ Burçak Tulgay, *Yaratıcı Drama Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, (Danışman: Doç. Dr. Neriman Aral), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1997.

anne-baba yaşı, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, yaratıcı drama eğitimi alma süresi gibi kavramlarının ergenlerin yaratıcılık düzeyleri üzerinde etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada, Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Yardımlaşma Vakfı'na (TOBAV) aktif olarak devam eden ve Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu ve Aydınlikevler Lisesi'nde okuyan 100 ergene yer verilmiştir. Araştırmada bilgi toplamak için "Aile Bilgi Formu", ergenlerin yaratıcılık düzeylerini belirlemek için "Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekil Formu A" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; yaş değişkeninin ergenlerin yaratıcılık düzeylerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı ve yaratıcı drama yaş interaksyonunun önemli bir farklılığa yol açmadığı gözlemlenmiştir. Cinsiyet ve yaratıcı drama interaksyonunun yaratıcılığın orijinallik boyutu üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen ergenlerin kardeş sayılarının ve doğum sıralarının yaratıcılık boyutları açısından anlamlı bir farklılık yaratmadığı da görülmüştür. Ayrıca bu ergenlerin anne ve baba yaşları incelendiğinde; anne yaşının ve mesleğinin yaratıcılığın akıcılık, esneklik, detaylara girme boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu bulunmuştur.

Koç (2013)⁸⁵ ise çalışmasında öğretmenlerin, İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama aşamaları ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerine ulaşma düzeyleri üzerinde durmuştur. Araştırmanın örneklem grubunu ise Kırşehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nde Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni olarak görev yapan 219 öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerden 84'ü Sosyal Bilgiler, 135'i ise tanesi Sınıf öğretmenidir. Örneklem grubunun random yoluyla seçildiği belirtilmiştir. Veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekler Karadağ, Çalışkan, Korkmaz ve Yüksel (2008) tarafından geliştirilen "Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği" ve ikincisi araştırmacı tarafından geliştirilen 'Drama Yöntemi Teknikleri'ne İlişkin Yeterlilikler' ölçeğidir. Yapılan araştırmanın sonucunda ise; Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin "Dramayı Planlama

⁸⁵ İhsan Koç, *Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulama ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tekin Çelikkaya), Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

Yeterliği”, “Dramayı Gerçekleřtirme Yeterliği” ve “Dramayı Değerlendirme Yeterliği” boyutlarında kendilerini çoğu zaman yeterli górdükleri vurgulanmıştır. Öğretmenlerin drama teknikleri hakkında en fazla öykü-olay canlandırma tekniği; en az istasyon tekniği hakkında bilgi sahibi olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin, drama tekniklerini az kullanmakta oldukları ya da hiç kullanmadıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin drama yönteminin aşamalarına ilişkin ağırlıklı olarak bilgi sahibi oldukları sonucuna varılmıştır.

Akkaya (2012)⁸⁶ alışmasını İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi 7. sınıf öğrencileri üzerinde uygulamıştır. Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. “Ülkemizde Nüfus” ünitesi içerisinde yer alan göç konusunun drama yöntemiyle öğretiminin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada ölçme aracı olarak başarı testi kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı Demirlibahe İlköğretim Okulu’nda öğrenim gören altmış beş öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin göç testi başarılarıyla ilgili olarak ön test-son test başarı ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İki ayrı öğretim modelinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin göç testine ait başarı puanlarının deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği görölmüştür.

Yalçın (2004)⁸⁷ çalışmasını ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri üzerinde uygulamıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesindeki evre ve Doğal Afetler konuları işlenmiştir. Araştırmasının örneklemini Sakarya ili Adapazarı iliesi Özel Enka İlköğretim Okulu 5/A ve 5/B öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın 24 kişilik deney grubuna yaratıcı drama yöntemi ile 23 kişilik kontrol grubuna da geleneksel yöntemle ders işlenmiştir. Böylece öğrencilerin öğrenmelerine ve evre sorunlarına yönelik tutumları

⁸⁶ Mavi Akaya, *Sosyal Bilgilerde Göç Konusunun Drama Yöntemiyle Öğretiminin Akademik Başarıya Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bülent Aksoy), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012

⁸⁷ Muharrem Yalçın, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Verilmesinin Dersin Öğrenilmesine Etkisinin İncelenmesi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. etin Baytekin), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004.

incelemiştir. Çalışmanın sonucunda yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Durmuş (2008)⁸⁸ çalışmasında yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş grupla verilen psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerine bir etkisi olup olmadığı üzerinde durmuştur. Araştırmasında deneysel desen olarak kontrol gruplu ön test-son test kullanılmıştır. Araştırmada Göngör (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan utangaçlık ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş utangaçlık programı, genel anlamda bilişsel-davranışçı yaklaşımı temel almıştır. Bu programda yaratıcı dramanın rol oynama, dramatizasyon, doğaçlama vb. teknikleri kullanılmıştır. Grupların utangaçlık düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı incelenmiştir. Utangaçlık düzeylerinin uzun süreli olup olmadığını belirlemek amacıyla da split-plot analiz tekniği kullanılmıştır. Bulgular deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre utangaçlık düzeylerinin anlamlı düzeyde azaldığını göstermiştir ve bu azalmanın olumlu etkisinin uzun soluklu olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Akfirat (2004)⁸⁹'ın çalışmasında, yaratıcı drama yöntemini temel alarak oluşturulan sosyal beceri eğitimi programının, işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimi üzerine etkisini incelemiştir. Araştırmada kontrol gruplu ön test-son test kullanılmıştır. Deneysel çalışmalarda önemli bir çeldirici değişkeni olan "Hawthorne Etkisi"nin kontrol edilmesinin önemi vurgulanmış ve bu etkiyi kontrol etmek için plasebo kontrol grubunda kullanılmıştır. Araştırmanın deney ve kontrol gruplarını Kemal Yurtbilir İşitme Engelliler Okulu'ndan seçilen 10-12 yaşlarındaki (10 kız, 10

⁸⁸ Emine Durmuş, "Yaratıcı Drama ile Bütünleştirilmiş Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerine Etkisi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 2008, S. 1, Cilt 41, s. 93-114.

⁸⁹ Fatma Önalın Akfirat, "Yaratıcı Dramanın İşitme Engellilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Yıl 2004, Cilt 5, S. 1, s. 9-22.

erkek) 4. , 5. ve 6. sınıfa devam eden işitme engelliler oluşturmuştur. Ayrıca cinsiyete göre yansız atama yolu seçilmiş, 10 öğrenci deney, 10 öğrenci kontrol grubuna atanmıştır. Araştırmacı tarafından, 4, 5, ve 6. sınıf öğretmenlerine araştırma konusunda bilgi verilmiştir. Uygulamadan önce öğretmenler öğrencileri için Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'ni cevaplamışlardır. Daha sonra deney grubuna önceden planlanan sosyal beceri eğitimi programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki deneklere, deney grubuyla çalışma süresine eş değerde drama dışında etkinlikler yaptırılmıştır. Son test olarak da ölçek öğretmenler tarafından, uygulamanın bitiminden bir hafta ve 3,5 ay sonra verilerin analizi için tekrar cevaplandırılmıştır. Veri analizleri sonucunda yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan sosyal beceri eğitimi programının 10-12 yaş işitme engellilerin, "İlk tanıştığı kişilere kendisini tanıtır" ve "Kendisine yardım edildiğinde teşekkür eder" becerilerini öğrenmelerinde etkili olduğu görülmüştür. Daha sonraları bu etkinin kalıcılığını sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Özdemir (2012)⁹⁰ yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir öğretim yöntem ve teknikler üzerinde durmuştur. Bu kapsamda Samsun ilinde 10 sosyal bilgiler öğretmeni gözlemlenmiştir. Sonuca bakıldığında ise sunuş yolu stratejisi en fazla kullanılan stratejidir. Düz anlatım, beyin fırtınası ve soru cevap teknikleri ise en fazla kullanılan yöntem ve teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ünitelerle ilgili olarak da harita en fazla kullanılan materyal olarak göze çarpmaktadır.

Zayımoğlu (2013)⁹¹ çalışmasında Sosyal Bilgiler dersi 6. sınıf öğrencilerine coğrafya konuları öğretilirken; yaratıcı drama tekniğinin kullanımının başarıya ve tutuma etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda ise yaratıcı

⁹⁰ Emine Hilal Özdemir, *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Öğrenme-Öğretme Süreçlerinin Değerlendirilmesi: Yeryüzünde Yaşam Ünitesi Örneği*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Necati Tomal) , On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012

⁹¹ Filiz Zayımoğlu Öztürk, "Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Coğrafya Konularının Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi", *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2013, Aralık, Sayı: 7

drama ile bilişsel alanın bilgi düzeyinde öğrencilerde bilgilerin daha kalıcı ve öğretimin daha etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

1.11 Problem

İçinde bulunduğumuz eğitim ortamında etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak hedeflenmektedir. Özellikle ilkokul düzeyindeki öğrencilerin soyut işlemleri henüz tam gelişmediği için derslerin somutlaştırılarak verilmesi gerekmektedir. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin drama tekniği ile geleneksel yöntemlerden biri olan soru cevap ve anlatım yöntemlerinin Sosyal Bilgilerde başarıyı, kalıcı öğrenmeyi ve tutumları nasıl etkilediği bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Çalışmada özellikle vurgulanan Sosyal Bilgiler dersinin drama tekniğiyle ve geleneksel yöntemlerle (anlatım-soru cevap) işlenmesinin başarıda, tutumda ve kalıcılıkta farklılık gösterip göstermediğidir.

Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır. Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde;

a) Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun hazır bulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerinin öğretim öncesi ve sonrasındaki başarıları arasındaki fark anlamlı mıdır?

c) Geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerinin öğretim öncesi ve sonrasındaki başarıları arasındaki fark anlamlı mıdır?

d) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun ön-test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

e) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun son-test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

f) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun Sosyal Bilgilere yönelik tutum ölçeği ön-test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

g) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun Sosyal Bilgilere yönelik tutum ölçeği son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

h) Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubunun Sosyal Bilgiler tutum ön testi ile son-testi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

ı) Geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun Sosyal Bilgiler tutum ön testi ile son-testi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

j) Deney grubunda kullanılan drama tekniğinin kalıcılığa etkisi anlamlı mıdır?

k) Kontrol grubunda kullanılan geleneksel yöntemlerin(anlatım- soru cevap) kalıcılığa etkisi anlamlı mıdır?

1.12 Amaç

Araştırmanın amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde geleneksel yöntemin ve yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya, kalıcılığa ve öğrenci tutumuna etkisini tespit etmektir. Ayrıca uygulanacak olan ünite başarı testi, ön test ve son testlerle tespit edilen başarının öğrencinin derse karşı tutumunu, akademik başarısını ve drama tekniğinin diğer geleneksel yöntemlere göre kalıcılığını ne kadar etkilediğini belirleyebilmektir.

1.13 Araştırmanın Önemi

2005 Sosyal bilgiler Programı incelendiğinde, programın temel olarak öğrenme alanlarından oluştuğu görülmektedir. Programda öğrenme alanı birbiri ile ilişkili beceri, tema ve kavramları bir bütün olarak tanımlamıştır. Her öğrenme alanı ise kendi içinde bir bütünlüğe sahip olan ünitelerden oluşmaktadır. Programda üniteler içinde yer alan konuların öğrenciler tarafından öğrenilmesi için kazanımlar belirlenmiştir. Kazanım kavramı programda “öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri,

tutum ve değerler” şeklinde ifade edilmiştir.⁹² Drama ise bu sũreęte karşımıza çıkan tekniklerden biridir. 2005 Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde karşımıza çıkan yapılandırıcılık ile birlikte bu kazanımların verilmesinde ğrenci merkezli sistemi kullanabilmemiz için yaratıcı drama tekniğinden yararlanılmaktadır. Drama tekniği öğrenciler için konuyu daha eğlenceli ve öğrenebilir kılmaktadır.

4. ve 5. sınıf öğrencilerinden yetişkinler gibi dakikalarca oturup bir ders kitabını hem de soyut kavramlar içeren sosyal bilgiler ders kitabını takip etmeleri beklenmemelidir. Çünkü onlar daha oyun ağındadırlar ve ilgileri en fazla 15 dakika sũrebilmektedir.⁹³ öğrencileri eğitirken başarılı olabilmeleri için dersi anlatırken onların bu kısıtlı olan dikkatinin doğru zamanını bulmalı ve verilen kazanıma göre doğru teknik kullanılarak ders işlenmelidir. Öğrenmeyle ilgili olarak sadece dikkat ve doğru teknik de bazen yeterli olmayabilir. Mesela Nörobilim dalı da öğrenmeyi farklı açılardan incelemektedir.

Nörobilim alanında yapılan çalışmalar, öğrenmeyi etkileyen temel etmenler hakkında eğitimcilere ayrıntılı bilgiler sunmaktadır. Öğrenmeyi etkileyen temel etmenler; bellek, rũntũler, dikkat, evre, duygular, motivasyon, beslenme, su ve uyku olarak sıralanabilmektedir.⁹⁴ Buradan yola çıkarak şöyle diyebiliriz ki öğrencilerin öğrenmesini sağlamak için motivasyon ve dikkat önemlidir. Eğer ğrencileri merkeze alan bir teknik olan yaratıcı dramayı kullanırsak dersi daha eğlenceli hale getirip öğrencide istek uyandırabiliriz. Ayrıca konuları somutlaştırarak öğrencilerin daha çok dikkatini çekebiliriz.

İlkretimde ğrenme-öğretme sũrecinde özellikle somuttan-soyuta ilkesine dikkat etmek gerekir. Öğretim sũrecinde önce somut konular öğretilmeli, daha sonra soyut konulara yer verilmelidir. Soyut konuların ğretiminde de yine somut olay,

⁹² G. Kılıçoğlu; *Sosyal Bilgiler Tanımı, Dũnyada ve lkemizde Gelişimi ve nemi*, M.Safran (edt), Sosyal Bilgiler ğretimi, Ankara, 2014, s.24

⁹³ Orhan Karataş, *İlkretim 1. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Doğal Afet Eğitiminde Drama Tekniğinin ğrencilerin Başarılarına Etkisi*, (Danışman: Prof. Dr. Cevdet Bozkuş), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitũsũ, Yũksek Lisans Tezi, 2011.

⁹⁴ E. Keleş ve S. epni, “Beyin ve ğrenme”, *Tũrk Fen Eğitimi Dergisi*, Yıl 3, Sayı 2, Aralık 2006, s. 73-75

unsur ve örneklerden faydalanılabilir.⁹⁵ Bu özelliği düşünüp öğrencilerin daha somut olay ve durumlarla karşılaştırabilir böylece öğrenmeyi etkileyen temel etmenleri de dikkate alabiliriz. Bu yüzden yaptığımız çalışmada ilköğretim 4. sınıf olduğu için soyut konuların somutlaştırılarak verilmesinde drama tekniğinin başarıya etkisi, ne kadar kalıcı olduğu ve öğrencilerin tutumunu etkileyip etkilemediği incelenmiştir.

1.14 Tanımlar

Drama: Drama, sözcük olarak Eski Yunancada “bir şey yapmak” ve “oyunmak” anlamlarına gelen dran kelimesinden türetilmiştir.⁹⁶

Yaratıcı drama: Yapma ve oynama eylemini insana ait duygu, düşünce ve davranışlarla düzenleyerek insana sunan tiyatro ile birlikte anılan drama; sahnelenme kaygısı olmaksızın eğitim içinde kullanılmaya başlandığından beri “yaratıcı drama” olarak ifade edilir.⁹⁷

Geleneksel yöntem: Öğretim sürecinde daha çok anlatım, soru cevap gibi klasik yöntemlerin ve yazı tahtası, ders kitabı gibi klasik ders araç-gereçlerinin kullanıldığı öğretim ortamı.⁹⁸

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelediği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.⁹⁹

⁹⁵ M. Turan, “Eğitim-Öğretim İlkeleri ve Öğretim Stratejileri”, S.Saracoğlu ve H.H.Bahar (Edt), Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul, 2007, s.109

⁹⁶ A. Akoğuz ve M. Akoğuz, s.9

⁹⁷ A. Akoğuz ve M. Akoğuz, s.9

⁹⁸ Mustafa Akdağ ve Hidayet Tok, “Geleneksel Öğretim ile PowerPoint Sunum Destekli Öğretiminin Öğrenci Erişimine Etkisi”, *Eğitim ve Bilim*, Yıl 2008, Cilt 33, Sayı 147, s.29

⁹⁹ MEB (2005), “4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı”

1.15 Varsayımlar

1. Belirlenen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Öğrenciler Sosyal bilgiler ünite başarı testine dikkat ederek ve önem göstererek cevaplamışlardır.
3. Çalışmayı yapmadan önce deney ve kontrol grubunun öğretmenlerine gerekli açıklama yapılmıştır.
4. Çalışmaya katılan deney ve kontrol grubu belirlerken rastgele atama yapılmıştır.
5. Çalışmaya katılan ve bir deney, bir kontrol grubu olarak seçilen öğrenciler zeka, sosyo-ekonomik düzey, motivasyon gibi özellikleri birbirine yakın olduğu varsayılmıştır.
6. Çalışmaya katılan öğretmenler konu alan bilgisine ve drama tekniğini uygulama bilgisine sahiptir.

Bu çalışmayla beraber 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin soyut kavramları daha iyi nasıl algılayabildikleri ve drama tekniğinin bu konuyla alakalı güçlüklerin çözümüne ilişkin önerilerin geliştirilmesini sağlayabileceği varsayılmıştır.

1.16 Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Araştırma 2014-2015 eğitim – öğretim yılıyla sınırlıdır.
2. Erzincan ili Tercan ilçesinde 17 Şubat Mamahatun İlkokulu, Mehmet Kutsi Beğdeş İlkokulu ve Atatürk İlkokulunda öğrenim gören 51 deney grubu öğrencisi ile 53 kontrol grubu öğrencisi ile sınırlıdır.
3. Araştırma 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi ile sınırlıdır.
4. Araştırma drama tekniği ile sınırlıdır.
5. Bu ünite de işlenen konular ise şunlardır; “Milli Kültürümüz, Geleneksel Oyunlarımız ve Milli Mücadele ve Atatürk”.
6. Sosyal Bilgiler programındaki bu konular 5 hafta boyunca deney grubundaki 51 öğrenciye drama tekniği; kontrol grubundaki 53 öğrenciye ise geleneksel yöntemler kullanılarak işlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama tekniği temelinde geleneksel yöntemlerden anlatım yöntemini ve soru- cevap tekniğini kullanarak öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve kalıcılığa olan etkisinin incelendiği bir deneysel model çalışmasıdır.

Araştırmada kontrol gruplu ön-test, son-test modeli kullanılmıştır. Araştırma biri deney, biri kontrol grubu olmak üzere iki gruba gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin tutumlarını ölçmek için” Sosyal Bilgiler Tutum Testi” ve Sosyal Bilgiler başarı seviyelerini ölçmek için “Sosyal Bilgiler Başarı Testi” ön-test ve son-test olarak her iki gruba da uygulanmıştır. 6 ay sonra da her iki gruba kalıcılık testi yapılmıştır.

Tablo 1 Deney Deseni

Grubun Adı	Deney Öncesi (Ön Test)	Deney Süreci	Deney Sonrası (Son Test)	Deney Sonrası (Kalıcılık Testi)
Kontrol Grubu	Başarı Testi Tutum Ölçeği	Geleneksel Öğretim	Başarı Testi Tutum Ölçeği	Kalıcılık Testi
Deney Grubu	Başarı Testi Tutum Ölçeği	Drama ile Öğretim	Başarı Testi Tutum Ölçeği	Kalıcılık Testi

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 4. sınıfta okuyan 9-10 yaş öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak tüm okullardaki 4. sınıf öğrencilerine ulaşmak maliyetli ve zaman problem olduğundan örneklem yoluna gidilmiştir. Örneklemimizi 2014-2015 eğitim-öğretim yılında; Erzincan ili Tercan ilçesi Mehmet Kutsi Beğdeş, Atatürk ilkokulu ve Mamahatun 17 Şubat İlkokulundaki 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada, drama yönteminin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarılarına, kalıcılığına ve tutumlarına etkisi deneysel model kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu rastgele seçilen sınıflarda eğitim gören 104 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın deney grubu Mamahatun 17 Şubat

İlkokulundaki 4-A sınıfı ve Mehmet Kutsi Beğdeş ilkokulundaki 4-A sınıfında öğrenim gören 51 öğrenciden, kontrol grubunu da Mehmet Kutsi Beğdeş İlkokulundaki 4-B sınıfı, Atatürk İlkokulundaki 4-A ve 4-B ve sınıflarında öğrenim gören 53 öğrenci oluşturmuştur. Geçmişimi Öğreniyorum ünitesi 5 hafta içinde 15 ders saati içerisinde işlenmiştir. Bu üniteye işlenen konular ise şunlardır; “Milli Kültürümüz, Geleneksel Oyunlarımız ve Milli Mücadele ve Atatürk”. Sosyal Bilgiler programının da ki bu konular 5 hafta boyunca deney grubundaki 51 öğrenciye drama tekniği; kontrol grubundaki 53 öğrenciye ise geleneksel yöntemler kullanılarak işlenmiştir.

2.3 Veri Toplama Aracı

1.Tutum Ölçeği

Öğrencilerin derse yönelik duyuşsal eğilimlerini ölçmek amacıyla Filiz ZAYİMOĞLU tarafından geliştirilmiş olan ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsayı değeri 0.85 olan bir tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan tutum ölçeği likert tipinde olduğu için 5 tane cevaplandırma seçeneği vardır. Bunlar: “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” seçenekleridir. Kullanılan Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ek de verilmiştir.

2.Sosyal Bilgiler Ünite Başarı Testi

Akademik başarı testi, “Geçmişimi Öğreniyorum” temasında işlenen konularda öğrencilerin akademik başarılarını belirlemek amacıyla Eker ve Coşkun(2012)¹⁰⁰,un çalışmasından alınmıştır. Eker ve Coşkun(2012)’ un çalışması için hazırlanan bu Sosyal Bilgiler Ünite başarı testi “Geçmişimi Öğreniyorum” temasına ait 30 soru hazırlanmıştır. Yalnız başarı testinde 19. ve 23. soruların ayırt edicilikleri düşük çıktığından ve 30. soru tekrar olarak 2. defa kullanıldığından dolayı bu 3 soru testten çıkarılmıştır. Değerlendirmeler 27 soru temel alınarak yapılmıştır. 27 soruluk

¹⁰⁰ C.Eker ve İ.Coşkun, ”Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi”, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2012, Sayı 29.

“Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi başarı testine ait analizler ön başarı testi baz alınarak yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Testin aritmetik ortalaması ($\bar{X}=12$) , standart sapması (Ss:4,3) ,KR-20 güvenirliliği 0,73 ve ortalama güçlüğü 0,44 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre testin yeterli güvenirliliğe sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2.“Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesine ait testin istatistik sonuçları

Öğrenci Sayısı	Soru Sayısı	\bar{X}	Ss	KR-20	Testin Ortalama Güçlüğü
104	27	12	4,3	0,73	0,44

Bu başarı testi Tercan'daki çalışma grubundan rastgele seçilen sınıflarda eğitim gören 4. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu Mamahatun 17 Şubat İlkokulundaki, Mehmet Kutsi Beğdeş ilkokulundaki, Atatürk İlkokulundaki 104 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sırasında yapılan Ön Başarı Testi, Son Başarı Testi ve Kalıcılık Testi madde analizleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Ön Başarı Testi

Ön başarı testi madde analizlerine baktığımızda 19. ve 23. sorunun ayırt edicilikleri düşük olduğundan bu sorular testten çıkarılmıştır. Ayrıca 30. soru bu teste tekrarlanarak 2 defa sorulduğundan 30. soruda testten çıkarılmıştır. Genel olarak maddeler incelendiğinde 8, 14, 21, 24 ve 25. maddelerin ayırt edicilikleri düşük olsa da bunun sebebi güçlük indekslerine bakıldığında soruların zor olmasıdır. Ancak 19. sorunun düşük çıkması yazım hatasından kaynaklanmakta, 23. soruda ise öğrencilerin soruyu anlaşılır bulmamasından kaynaklanan bir sorun yaşanmıştır.

Tablo 3. Ön Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırtıcılık Güçleri (Rjx)

Madde No	Pj	Rjx	Madde No	Pj	Rjx
1	0,55	0,36	16	0,46	0,50
2	0,52	0,68	17	0,32	0,36
3	0,77	0,36	18	0,34	0,39
4	0,38	0,32	19	0,36	-0,21
5	0,48	0,46	20	0,38	0,61
6	0,75	0,43	21	0,38	0,29
7	0,75	0,54	22	0,46	0,57
8	0,21	0,07	23	0,26	-0,04
9	0,53	0,39	24	0,27	0,18
10	0,76	0,43	25	0,38	0,18
11	0,55	0,68	26	0,55	0,54
12	0,26	0,32	27	0,25	0,25
13	0,27	0,29	28	0,24	0,32
14	0,29	0,07	29	0,38	0,54
15	0,26	0,29	30	0,27	0,39

Son Başarı Testi

Son başarı testi incelendiğinde ise 19, 23, 27 ve 28. soruların zor olduğundan ayırt edicilikleri düşük çıkmıştır. 19. sorunun ön teste ayırt ediciliği -0,21, son teste ise ayırt ediciliği 0,14 bulunmuştur. 19. soruda yazımdan kaynaklanan sorundan ötürü ayırt ediciliği düşük çıkmıştır. Yazım yanlışından dolayı öğrenciler soruyu anlama problemi yaşamışlardır. Bu sebeple sorunun ayırt ediciliğini etkilemiştir. Ayrıca 23. soru ön teste -0,04, son teste 0,14 çıkmıştır. Testi çözerken 23. soru bazı öğrenciler için anlaşılır bulunmamıştır. Bundan dolayı da sorunun öğrenciler tarafından zor olduğu belirtilmiştir.

Tablo 4. Son Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırcılık Güçleri (Rjx)

Madde No	Pj	Rjx	Madde No	Pj	Rjx
1	0,57	0,39	16	0,50	0,79
2	0,72	0,75	17	0,42	0,36
3	0,87	0,18	18	0,50	0,50
4	0,56	0,57	19	0,35	0,14
5	0,70	0,50	20	0,73	0,57
6	0,73	0,46	21	0,46	0,29
7	0,84	0,39	22	0,55	0,68
8	0,33	0,39	23	0,17	0,14
9	0,53	0,39	24	0,36	0,25
10	0,78	0,39	25	0,39	0,18
11	0,70	0,54	26	0,67	0,61
12	0,52	0,61	27	0,28	0,11
13	0,38	0,36	28	0,38	0,25
14	0,47	0,57	29	0,57	0,50
15	0,55	0,46	30	0,48	0,50

Kalıcılık Testi

Ön test ve Son Test olarak kullanılan akademik başarı testi, “Geçmişimi Öğreniyorum” temasında işlenen konularda öğrencilerin akademik başarılarını belirlemek amacıyla Eker ve Coşkun(2012)¹⁰¹,un çalışmasından alınan 30 soruluk testten 19, 23 ve 30. soruları çıkartılarak 27 soru olarak kullanılmıştır. 19, 23. soruların ayırt edicilikleri düşük çıktığından testte alınmamıştır. 30. soru ise teste tekrarlanıp 2 defa sorulduğundan bu soru da dâhil edilmemiştir.

¹⁰¹ C.Eker ve İ.Coşkun, ”Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi”, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2012, Sayı 29.

Tablo 5. Kalıcılık Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj) ve Ayırcılık Güçleri (Rjx)

Madde No	Pj	Rjx	Madde No	Pj	Rjx
1	0,62	0,39	16	0,63	0,36
2	0,75	0,50	17	0,56	0,36
3	0,91	0,25	18	0,60	0,57
4	0,70	0,39	19	0,46	0,54
5	0,76	0,39	20	0,78	0,39
6	0,85	0,32	21	0,56	0,46
7	0,92	0,25	22	0,61	0,61
8	0,57	0,57	23	0,38	0,18
9	0,68	0,75	24	0,44	0,21
10	0,90	0,18	25	0,39	0,61
11	0,82	0,50	26	0,82	0,46
12	0,51	0,68	27	0,43	0,64
13	0,45	0,25	28	0,57	0,71
14	0,46	0,39	29	0,65	0,68
15	0,46	0,46	30	0,50	0,71

2.4 Verilerin Analizi

“Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi başarı testinden elde edilen verilerle deney ve kontrol grupları arasında, bilgisayar ortamında SPSS Paket Programında karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler, SPSS 20.0 paket programı ile çözümlenmiştir. Sonuçların yorumlanmasında; değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemede 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kabul edilmiştir. Bulgular deney ve kontrol gruplarına Sosyal Bilgiler Tutum Testi ve Geçmişimi Öğreniyorum Başarı Testinin ön test-son test ve kalıcılık testi olarak uygulanmasıyla elde edilmiştir. Karşılaştırılmasında ilişkili grup “t testi” kullanılmıştır. Daha sonra tablolar yapılarak her bir tablo ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Bu araştırmada kontrol gruplu ön-test son- test modeli kullanılmıştır. Araştırma biri deney, biri kontrol grubu olmak üzere iki gruba gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarıları ve tutumları ölçülmesi için “Sosyal Bilgiler Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ön test ve son test içerisinde her iki gruba da uygulanmıştır. Daha sonrada kalıcılıkları öğrenebilmek amacıyla test tekrar uygulanmıştır.

2.5 Deneysel İşlemler

1. Konular, kontrol grubunda geleneksel yöntemlerden yararlanılarak işlenmiştir. Geleneksel yöntemlerde öğretmen derste düz anlatım ve soru cevap yönteminden yararlanmıştır. Dersler zamanında ve öğretmenin etkin katılımıyla işlenmiş, her ders başlangıcında önceki derslerde işlenen konuların tekrarı ve yine her dersin sonunda geribildirim sağlamak için soru cevap tekniği kullanılmıştır.

2. Konular deney grubunda ağırlıklı olarak yaratıcı drama yöntemi kullanılarak işlenmiştir. Drama tekniğini kullanacak deney grubunun öğretmenleri önceden hazırlık yaparak sınıfa gitmiştir. Oynanacak eğitici oyun ve görseller önceden ayarlanmıştır. Ayrıca örneğin, "Milli Mücadele ve Atatürk" konusu işlenirken ittifak ve itilaf devletlerini içeren bir eğitici drama oyunu oynatılmıştır. Bunun yanında o dönemi anlatan içeren sunu ve fotoğraflardan yararlanılarak bu konudaki hikâyeler okunarak canlandırılmıştır. Konularla ilgili resim, fotoğraf ve diğer görsel materyallere, dersi daha etkili kılması amacıyla çokça başvurulmuştur. Eğitici drama etkinliklerine oyuncu seçerken önce gönüllülük esasına göre istekli öğrencilerden seçilmiştir. Sınıftaki pasif öğrencilerinde derse katılımı için daha sonra öğretmen tarafından bu öğrencilerde oyuna dâhil edilmiştir. Etkinliğin sonunda öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Konuyu öğrenme durumları ünitenin sonunda yapılan başarı testiyle sınanmıştır.

3. Her iki grupta uygulama 5 hafta sürmüştür. Haftanın sonunda tutum ve başarı testi ikinci defa yapılmıştır.

4. Yaklaşık 6 ay sonrada her iki gruba Sosyal Bilgiler Geçmişimi Öğreniyorum Ünitesi ile ilgili Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi uygulanarak kalıcılık düzeyleri belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretiminde geleneksel yöntemlerden anlatım ve soru yanıt tekniği ile drama tekniğinin öğrenci Sosyal Bilgiler dersi başarısına, tutumlarına ve kalıcılığa etkisini incelemektir.

3.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun hazır bulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 6
Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek
t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Deney Grubu	51	41,39	14,87	-1,048	102	,297*
Kontrol Grubu	53	44,66	16,83			

* p > .05

Tablo 2 ‘ de belirtildiği gibi 4. sınıflar “Geçmişimi Öğreniyorum “ ünitesinin öğretilmesinde kullanılan deney grubu 51 öğrenciden ve kontrol grubu ise 53 öğrenciden oluşmaktadır. 4. sınıf öğrencilerine uygulanan Sosyal Bilgiler dersinde “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin kazanımları doğrultusunda oluşturulan başarı ön testi puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunu ortalaması 41,39 ve kontrol grubunun ortalaması 44,66 ‘dur.

3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerinin öğretim öncesi ve sonrasındaki başarıları arasındaki fark anlamlı mıdır?

Tablo 7
Deney Grubundaki Öğrencilerin Öğretim Öncesi ve Sonrası Başarı Düzeylerine İlişkin
Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Ön Test	51	41,39	14,87	-8,771	50	000*
Son Test	51	59,35	18,28			

* p < .05

Tablo 3'e göre deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön başarı testi aritmetik ortalaması 41,39 iken standart sapması ise 14,87'dir. Başarı son testi incelendiğinde ise aritmetik ortalama 59,35 ve standart sapma 18,28 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,000 bulunmuştur.

3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından "Geçmişimi Öğreniyorum" ünitesinin öğretilmesinde geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerinin öğretim öncesi ve sonrasındaki başarıları arasında ki fark anlamlı mıdır?

Tablo 8
Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öğretim Öncesi ve Sonrası Başarı Düzeylerine
İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Ön Test	53	44,66	16,83	-2,481	52	,016*
Son Test	53	51,77	18,11			

* p < .05

Tablo 4'e göre kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön başarı testi aritmetik ortalaması 44,66 iken standart sapması ise 16,83'tür. Başarı son testi incelendiğinde ise, aritmetik ortalama 51,77 ve standart sapma 18,11 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,016 bulunmuştur.

3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun ön-test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 9
Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Ön Başarı Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	p
Deney Grubu	51	41,39	14,87	-1,107	50	,274*
Kontrol Grubu	53	44,96	17,07			

*p>.05

Tablo 5’e göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön başarı testi sonuçları incelendiğinde deney grubunun aritmetik ortalaması 41,39 iken standart sapması 14,87’dir. Kontrol grubunun ise aritmetik ortalaması 44,96 iken standart sapması 17,07’dir. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,274 bulunmuştur.

3.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun son-test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 10
Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Son Test Başarı Testi Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Deney Grubu	51	59,35	18,28	1,896	102	,064*
Kontrol Grubu	53	52,43	18,15			

*p > .05

Tablo 6’e göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler son başarı testi sonuçları incelendiğinde deney grubunun aritmetik ortalaması 59,35 iken standart sapması ise 18,28’dir; kontrol grubunun ise aritmetik ortalaması 52,43 iken

standart sapması 18,15' dür. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,064 bulunmuştur.

3.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubu Sosyal Bilgilere yönelik tutum ölçeği ön-test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 11
Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Ön Tutum Testi Düzeylerine İlişkin
Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	p
Deney Grubu	51	43,05	13,10	-,162	102	,872*
Kontrol Grubu	53	43,50	15,12			

* p > .05

Tablo 7'e göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön tutum testi sonuçları incelendiğinde deney grubunun aritmetik ortalaması 43,05 iken standart sapması ise 13,10'dır; kontrol grubunun ise aritmetik ortalaması 43,50 iken standart sapması 15,12'dir. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,872 bulunmuştur.

3.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubu Sosyal Bilgilere yönelik tutum ölçeği son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 12
Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Son Tutum Testi Düzeylerine İlişkin
Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Deney Grubu	51	37,86	14,39	-,699	102	,486*
Kontrol Grubu	53	39,96	16,12			

*p> .05

Tablo 7'e göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler son tutum testi sonuçları incelendiğinde deney grubunun aritmetik ortalaması 37,86 iken standart sapması ise 14,39'dır; kontrol grubunun ise aritmetik ortalaması 39,96 iken standart sapması 16,12'dir. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,486 bulunmuştur

3.8 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubunun Sosyal Bilgiler tutum ön testi ile son-testi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 13
Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Tutum ile Son Tutum Testlerine İlişkin Bağımsız
Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Ön Tutum Testi	51	43,05	13,10	2,342	50	,023*
Son Tutum Testi	51	37,86	14,39			

*p < .05

Tablo 9'a göre deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön tutum testi aritmetik ortalaması 43,05 iken standart sapması ise 13,10'dur. Son tutum testi incelendiğinde ise aritmetik ortalama 37,86 ve standart sapma 14,39 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,023 bulunmuştur.

3.9 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunun Sosyal Bilgiler tutum ön testi ile son-testi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 14
Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Tutum ile Son Tutum Testlerine İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Ön Tutum Testi	53	43,50	15,12	2,040	52	,046*
Son Tutum Testi	53	39,96	16,12			

* p < .05

Tablo 10’a göre kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ön tutum testi aritmetik ortalaması 43,50 iken standart sapması ise 15,12’dir. Son tutum testi incelendiğinde ise aritmetik ortalama 39,96 ve standart sapma 16,12 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,046 bulunmuştur.

3.10 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Drama tekniğinin kullanıldığı deney grubunun Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde kalıcılığa etkisi anlamlı mıdır?

Tablo 15
Deney Grubundaki Öğrencilerin Kalıcılığa İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Son Test	51	59,35	18,28	-1,189	50	,064*
Kalıcılık Testi	51	63,98	16,73			

* p > .05

Tablo 10’e göre deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler son başarı testi aritmetik ortalaması 59,35 iken standart sapması ise 18,28’dir. Kalıcılık testi incelendiğinde ise aritmetik ortalama 63,98 ve standart sapma 16,73 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,064 bulunmuştur.

3.11 On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf öğretim programından “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretilmesinde kalıcılığa etkisi anlamlı mıdır?

Tablo 16
Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kalıcılığa İlişkin Bağımsız Örnek t-testi Sonuçları

Testler	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Son Test	53	51,77	18,11	-6,312	52	,000*
Kalıcılık Testi	53	64,62	21,47			

*p < .05

Tablo 11’ye göre kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler son başarı testi aritmetik ortalaması 51,77 iken standart sapması ise 18,11’dir. Kalıcılık testi incelendiğinde ise aritmetik ortalama 64,62 ve standart sapma 21,47 olarak karşımıza çıkmaktadır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak baktığımızda ise p değeri 0,000 bulunmuştur.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada 4. sınıf “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi drama ve geleneksel yöntemler (anlatım ve soru- cevap) kullanılarak 5 hafta boyunca işlenmiştir. Deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grubumuzla çalışma yapılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce geçmişimi öğreniyorum ünitesinin kazanımlarının olduğu başarı testi ön test olarak uygulanmıştır. Ayrıca tutum düzeylerini öğrenmek için ön tutum testi uygulanmıştır. 5 haftanın akabinde öğrencilere drama ve geleneksel yöntemle işlenen konuların bitmesiyle son başarı testi; tutum düzeylerini ölçmek için son tutum testi uygulanmıştır. Yaklaşık 6 ay sonra ise bu bilgilerin öğrencilerde ne kadar kalıcı olduğunu öğrenebilmek için kalıcılık testi uygulanmıştır. Bu testler sonucunda ise belirlenen 11 alt problem durumuna cevap aranmıştır ve şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu aşamada henüz ünite işlenilmeye başlanılmadığı için ortalamanın düşük veya normale yakın çıkması beklenen bir sonuçtur. Burada bizim asıl önemsedığımız öğrencilerin ünite üzerinde ki bilgilerini ölçmek değil; deney ve kontrol gruplarının düzeylerinin eşit olup olmadığıdır. İki grup arasında yapılan t testi analizleri sonucu t değeri 1,048 hesaplanmıştır. P değerinin 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınarak anlamlı bir fark olup olmadığına baktığımızda ise p değeri 0,297 bulunmuştur. 27 soruluk olarak hazırlanan bu testin ortalamaları normale yakın sayılabilir. Kısacası iki grup arasında anlamlı bir fark yoktur. İlk olarak ön test şeklinde uygulanan bu başarı testinde, deney ve kontrol grubu olarak oluşturulan sınıfların birbirine denk olduğu görülmüştür. Yani bilgi düzeyleri birbirine eşittir. Karataş (2011)¹⁰²’in yaptığı çalışmayla karşılaştığımızda bu çalışmada da olduğu gibi hazırbulunuşluk düzeyleri birbirine yakındır. Çünkü bu aşamada henüz ünite işlenilmeye başlanılmadığı için ortalamanın düşük veya normale yakın çıkması beklenen bir sonuçtur.

¹⁰² Karataş, s. 91

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön başarı ve son başarı testi arasında anlamlı bir fark vardır ve ortalamalar karşılaştırıldığında ise son uygulanan başarı testinde bir artış gözlenmektedir. Yani deney grubunda kullanılan drama tekniği öğretimi olumlu yönde etkilemiştir. Çünkü son testte öğrenciler ön testine göre daha başarılıdır. Ortalamalarda bunu desteklemektedir. Öyleki drama tekniğiyle işlenen ders öğrencilerin akademik başarısını etkilemiştir. Kartal (2009)¹⁰³,ın yaptığı çalışmayla karşılaştırdığımızda bu çalışmada da anlamlı bir fark çıkmıştır. Yalnız bizim çalışmamızda ortalamalar aralarındaki fark daha belirgindir. Ayrıca Kartal(2009)¹⁰⁴ çalışmasında sadece yaratıcı drama tekniğini kullanırken bizim çalışmamızda eğitici dramadaki dramatizasyon, rol yapma, doğaçlama gibi özel tekniklere de yer verilmiştir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön başarı ve son başarı testi arasında anlamlı bir fark vardır ve ortalamalar karşılaştırıldığında ise son uygulanan başarı testinde bir artış gözlenmektedir. Başarı düzeyleri incelendiğinde kontrol grubunun ön ve son testleri arasında anlamlı bir artış vardır. Ancak deney grubunda bu artış daha fazladır. Yani dramanın kullanılması başarıyı daha olumlu etkilemiştir. Kontrol grubunda kullanılan geleneksel yöntemlerin dersin işlenişindeki başarısına bakıldığında bir düşüş gözlemlenmemiştir. Aksine yükseliş vardır. Ancak deney grubunda 17,96 puan artış varken kontrol grubunda 7,11 puan artış gözlenmiştir. Yani deney grubunda kullanılan drama tekniği öğrenci başarısını olumlu yönde daha çok etkilemiştir. Kartal (2009)¹⁰⁵ ve Karataş (2011)¹⁰⁶ çalışmalarına bakıldığında iki çalışmada da son test ön teste göre ortalamaları daha yüksektir. Ama deney grubunun

¹⁰³ Kartal, s. 42

¹⁰⁴ Kartal, s. 44

¹⁰⁵ Kartal, s. 45

¹⁰⁶ Karataş, s. 90

son test ortalaması kontrol grubuna göre daha yüksektir. Yani akademik başarı sağlamada geleneksel yöntem drama yöntemine göre daha az başarı göstermiştir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön başarı testi arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani deney ve kontrol grupları arasında yapılan Sosyal Bilgiler ön başarı testi uygulamasında alınan puanlar arasında yapılan ilişkisiz grup t testinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Grup ortalamalarına bakıldığında birbirine yakın çıkmıştır.

4.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu son başarı testi arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani deney ve kontrol grupları arasında yapılan Sosyal Bilgiler son başarı testi uygulamasında alınan puanlar arasında yapılan ilişkisiz grup t testinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çünkü hem geleneksel yöntemlerle hem de drama tekniğiyle işlenen konularla ilgili yapılan başarı testinde ortalamalar birbirine yakın çıkmıştır. Her iki yöntemde de akademik başarı anlamında bir artış gözlemlenmiştir. Yalnız geleneksel yöntemlerden anlatım ve soru- cevabın kullanıldığı kontrol grubu ile dramanın kullanıldığı deney grubunun son başarı testindeki ortalamaları karşılaştırıldığında deney grubunun aritmetik ortalaması 59,35 kontrol grubunun ise 52,43'tür. Her iki grup akademik olarak başarı elde etmiş olsa da deney grubunun artış hızı daha yüksektir.

4.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Her iki grubunda tutum ön test sonuçları birbirine çok yakın çıkmıştır. Yani deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön tutum testi arasında anlamlı bir fark yoktur. Hatta deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler dersine karşı tutumları aynı düzeyde diyebiliriz.

4.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney ve kontrol grubunun tutum son test sonuçlarına bakıldığında her iki grupta da düşüş gözlenmektedir. Yalnız deney grubundaki düşüş daha fazladır.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu son tutum testi arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani deney ve kontrol grupları arasında yapılan Sosyal Bilgiler son tutum testi uygulamasında alınan puanlar arasında yapılan ilişkisiz grup t testinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kısacası kullanılan drama tekniği ve geleneksel yöntemler öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirmesine bir katkıda bulunamamıştır. Deney ve kontrol grubunun son tutum testi düzeyleri incelendiğinde ilk olarak her iki grubunda önceki testine göre tutum düzeylerinde bir düşüş gözlenmiştir. İki grubunun kendi içinde son tutum düzeyleri incelendiğinde drama tekniğinin kullanıldığı deney grubunun tutum düzeyinin geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun tutum düzeyinden düşük olduğu gözlenmiştir. Yalnız Günaydın (2008)¹⁰⁷ yaptığı çalışmaya bakıldığında ön tutum testi puan düzeyinin ve son tutum testi puan düzeyinin deneysel grupta yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmamızda tutum düzeyinin düşük olduğu görüldükten sonra deney grubu öğrencileri ve öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde öğrencilerin drama etkinliğinde rol alanların derse karşı olumlu tutum kazandıkları ama rol almayan öğrencilerin derste aktif olmadıkları için daha olumsuz tutum beslediklerini vurgulamışlardır. Drama tekniği kullanırken gönüllü öğrencilerin sadece işe koşması tutumları yine etkilemiştir. Öğrencilerin rollerini sergilerken utanmaları ve çekinmeleri de yine tutumlarda değişikliğe neden olmuştur. Drama tekniğinde önceden hazırlık yapılması gerektiğinden dramanın bu uygulaması bazı öğrencilerin tutumlarını etkileyen başka bir madde olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubunda da ise anlatım yönteminin dezavantajı olarak öğrencilerde meydana gelen dikkat dağınıklığı, sıkılganlık yine tutumları olumsuz etkilemiştir.

4.8 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön tutum ve son tutum testi arasında anlamlı bir fark vardır. Fakat bu anlamlı fark olumlu anlamda değildir.

¹⁰⁷ Günaydın, s. 31

Çünkü deney grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında düşünüş söz konusudur. Bunun sebepleri incelendiğinde drama etkinliklerine katılan öğrencilerin derse karşı tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Ancak sınıfın kalabalık olmasından dolayı az kişiden oluşan etkinliklerin yapılmasında tüm sınıf dâhil edilememiştir. Çalışma grubumuzun yaş gereği duygu yoğunlukları düşünüldüğünde bir yetişkin kadar olgunluk göstermedikleri görülmüştür. Görev alma esnasında öğrencilerin alıngan hareketlerde bulunduğu gözlenmiştir.

4.9 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu ön tutum ve son tutum testi arasında anlamlı bir fark vardır. Ancak deney grubundaki öğrenciler gibi kontrol grubundaki öğrencilerde de Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları olumsuz yönde değişmiştir. Çünkü tutum sonuçlarında düşünüş gözlenmiştir. Bunun sebebi incelendiğinde bir ders saati boyunca öğrencilerin dikkat sürelerinin düştüğü ve motivasyonlarının azalmasından dolayı derste sıkıldıkları ve derse karşı tutumlarında buna bağlı olarak düştüğü görülmüştür.

4.10 Onuncu ve On Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubu öğrencileri arasında yapılan bu son başarı ve kalıcılık testi arasında anlamlı bir fark yoktur. Kalıcılık bakımından da anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Yalnız aritmetik ortalamaya bakıldığında bir yükseliş olmuştur. Kontrol grubu öğrencileri arasında yapılan bu son başarı ve kalıcılık testi arasında da anlamlı bir fark vardır. Ayrıca kontrol grubundaki ortalamalarda deney grubunda olduğu gibi bir artış gözlenmiştir. Hatta bu sayısal artış deney grubuna göre daha fazladır. Çünkü deney grubunda yani drama tekniğini kullandığımız grupta ortalama farkı 5.04 iken geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunda ortalama farkı 12,85'tür. Ortalamalardaki bu sayısal farka bakılarak da Sosyal Bilgiler dersinde geleneksel yöntemleri kullanmak öğrencilerin akademik başarılarını kalıcılık bakımından olumlu yönde daha fazla etkilediği görülmüştür.

Her iki grubun kalıcılık düzeyleri incelendiğinde ise hem deney grubunda hem de kontrol grubunda kalıcılık düzeyi bakımından ortalamaları yüksek çıkmıştır. Yani

drama tekniğiyle ve geleneksel yöntemlerle sosyal bilgiler dersini işledikten sonra bilgilerin öğrencide kalıcı olarak kalması sağlamıştır. Yalnız kontrol grubunun kalıcılığa ilişkin başarı ortalaması daha yüksektir. Ama Eker ve Coşkun(2012)¹⁰⁸'un yaptığı çalışmada kalıcılık puanlarına bakıldığında deney grubunun kalıcılık puan ortalamasının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun sebepleri incelendiğinde uygulanan drama senaryolarının kazanımlarla daha ilişkili olarak hazırlanması gerektiği ortaya çıkmıştır. Ana hatlarıyla belirtilen kazanımların öğrencilere verilmesi daha etkili olacaktır. Soru cevap ve anlatım tekniğini kullanırken öğrencilerin dikkatlerini topladığı anda ve dersi dinledikleri sırada dersin işlenmesi öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmış ve soru cevap yönteminin yardımıyla birçok soru köküyle karşılaştıkları için kalıcılık testindeki soruları cevaplamaları daha kolay olmuştur. Ayrıca drama tekniğinin kullanıldığı sınıflarda birçok uygulama yapıldığından sınıfta disiplini sağlamak kontrol grubu sınıflarına göre zor olmuştur. Çünkü kontrol grubunda anlatım yöntemi ve soru cevap tekniği kullanıldığından sınıfta disiplini ve sessizliği sağlamak daha kolay olabilmektedir.

¹⁰⁸ Eker ve Coşkun, s.117

5. ÖNERİLER

1. 4. sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada başarı ortalamasında yükselişe sebep olduğundan Sosyal Bilgiler dersinde drama kullanılabilir bir teknik olarak karşımıza çıkabilmektedir.

2. Derste drama tekniği kullanılacağı zaman bu tekniğin dezavantajlarını ortadan kaldırmak için rehber olan öğretmen derse mutlaka hazırlık yaparak işlemesi önemlidir. Böylece derste kontrol daha iyi sağlanabilir.

3. Dramada görev alacak öğrenciler seçilirken etkinlikleri istekli olarak yapmaları göz önüne alınmalıdır. Bunun için etkinliklere katılımı gönüllülük esasına dikkat edilerek seçim yapılmalıdır.

4. Drama da gerekli olan araç- gereçler ders başlanmadan önce hazır olmalıdır.

5. Drama diğer geleneksel yöntemlere göre daha uzun süreceğinden öğrencilerin sıkılmaması için tüm öğrencilerin derse katılımıyla ilgili çalışmalar yapılmalıdır.

6. Drama tekniğinin alt tekniklerinden biri olan doğaçlama tekniği kullanılmayacak ise drama senaryosu kazanımlara uygun olarak önceden hazırlanmalıdır.

7. Yaratıcı drama kullanılacağı zaman özellikle tüm aşamaları gözden geçirilmeli ve sonunda mutlaka değerlendirme yapılmalıdır.

8. Eğitici drama ders içinde kullanılırken mutlaka örnekler hayatın içinden olmalıdır. 4. sınıf öğrencileri somut işlemeler döneminde oldukları için yaşamın içinden somut örnekler verilmelidir. Böylece anlama daha kolay gerçekleşebilir.

9. Drama tekniğini kullanırken özellikle müfredatta baskın olan yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencileri derse aktif olarak katabilmek adına konuyla alakalı sorular yöneltilmelidir. Böylece tartışırken bu konuyu öğrenmeleri sağlanabilir.

10. Sosyal Bilgiler dersinde ünitelerde yer alan kavramları öğretebilmek için drama tekniği kullanmak çok yararlı olacaktır. “Geçmişimi Öğreniyorum “ ünitesinde ve diğer ünitelerde yer alan soyut kavramları işlerken kavramı kalıcı hale getirmek için drama senaryoları oluşturulabilir ve bunlar drama teknikleri kullanılarak sergilenebilir.

11. Drama tekniği kullanılırken öğretmen diğer yöntemlere göre daha çok performans ve emek harcamak durumundadır. Bu yüzden önceden hazırlık yapılmadan tekniğin kullanılması fazla yararlı olmayacaktır. Bu yüzden öğretmen gerekli özeni göstermelidir.

12. Okullarda öğretmenlere drama tekniği ile ilgili olarak eğitimler verilmesi ve yararlarının anlatılması bu tekniği kullanan öğretmenlerin sayısında artış göstermesini sağlayabilir.

13. Drama tekniğinin içinde yer alan eğitici drama somut öğrenmeyi sağladığı için özellikle ilkokullarda öğretmenlerin kullanmasını artırmak amacıyla kurslar ve eğitimler verilebilir.

14. Sosyal Bilgiler dersi içinde yer alan kazanımlar için drama senaryoları geliştirilebilir ve bu senaryolarla ilgili kapsamlı bir araştırma yapılabilir.

15. Bu teknik özellikle sosyal yanı zayıf olan öğrencilerin hem derse katılmasında hem de sosyalleşmesinde etkili bir rol oynayabilir. Bu tür öğrencilerin başarı duygularının kamçılanmasını sağlar.

16. Öğrenciler drama senaryosundaki kişilerin rollerini taklit ettikleri için empati duygusunun gelişiminde de önemli rol oynayabilir.

17. Eğitim fakültelerinde drama tekniğinin kullanıldığı, yararlarına daha fazla yer verildiği, daha çok uygulamaların yapılabileceği ortamlar oluşturulabilir.

18. Öğrencilere dramada roller dağıtılırken alınganlık yapanlar için farklı tercihler sunulmalıdır.

19. Drama ile ilgili kullanılacak olan alt teknikler ve kullanılacak senaryolar sınıf mevcudu dikkate alınarak tasarlanmalıdır. Çünkü asıl amaç tüm öğrencileri derste aktif olmasını sağlayabilmektir.

20. Drama senaryolarında yer alan kötü, hassas ve yabancı kişilikleri temsil etmek istemeyen öğrenciler çıkabilmektedir. Bu gibi durumlarda gönüllük esasına dayanarak bu rolü yapmak isteyen öğrencilere verilmelidir. Bu rolü hiç kimse yapmak istemezse öğretmen rehberliğinde senaryo tekrar gözden geçirilerek gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- ADIGÜZEL E. “*Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Öğrenme Stratejilerinin Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması*”,(Danışman: Yrd. Doç. Dr. Banu Yücel Toy) ,Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Aralık, 2011
- ADIGÜZEL, Ö. ,”*Eğitimde Yaratıcı Drama*”, Ankara, 2013.
- AKBABA S. ,”*Öğrenme Psikolojisi*”, Ankara, Genişletilmiş 3. Baskı, 2008, s.11-26
- AKDAĞ M. ve TOK H. , “Geleneksel Öğretim ile PowerPoint Sunum Destekli Öğretiminin Öğrenci Erişimine Etkisi “, *Eğitim ve Bilim*, Yıl 2008, Cilt 33, Sayı 147, s.29.
- AKFIRAT ÖNALAN F. , “ Yaratıcı Dramanın İşitme Engellilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Yıl 2004, Cilt 5, S. 1, s. 9-22.
- AKHAN, N.E. ,”*Yaratıcı Dramanın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması* “, R.Turan, A.M.Sünbül & H.Akdağ; (Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1, Ankara, 2014, s. 360
- AKKAYA M., *Sosyal Bilgilerde Göç Konusunun Drama Yöntemiyle Öğretiminin Akademik Başarıya Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bülent Aksoy), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- AKOĞUZ A. ve AKOĞUZ M. ,”*Yaratıcı Drama Etkinlikleri*”, 2 bs. İstanbul, 2013
- AKTEPE V. ve AKTEPE L. ,”Fen ve Teknoloji Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri: Kırşehir BİLSEM Örneği”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 2009, Cilt 10, Sayı 1.
- ALIMTERİN, Z. ”*Ritüeller ve Yaratıcı Drama*”, Ankara, 2014.

- ATICI T. ve BORA N. ,” Orta Öğretim Kurumlarında Biyoloji Eğitiminde Kullanılan Öğretim Metotlarının Ders Öğretmenleri Açısından Değerlendirilmesi ve Öneriler”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2004, Cilt 6,Sayı 2.
- AYKAÇ N. ,”*Öğretim Yöntem ve Teknikleri*”, Ankara, 2014, s.121-122
- AYSAL, A. ,*İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihsel Empatiye Dayalı Rol Oynama Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şaban Ortak), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisan Tezi, 2012.
- AZAR A. ve ÇEPNİ S. ,” Fizik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Etkinliklerinin Mesleki Deneyime Göre Değişimi ”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 1999, Sayı 16.
- BAŞARAN I. , “Etkili Öğrenme ve Çoklu Zekâ Kuramı” , *Ege Eğitim Dergisi*, Yıl 2004, Sayı 5, S. 7-15
- BEŞİKTAŞ M. Y. , *Elit Sporcular İçin Zihinde Canlandırma Antreman Programı Uygulaması ve Ölçülmesi*,(Danışmanı: Prof. Dr. Turgay Biçer), Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi,2013, S. 10.
- BİLEN M. ,” *Plandan Uygulamaya Öğretim*”, (8 bs.), Ankara, 2014, s. 99.
- ÇALIŞKAN N. Ve KARADAĞ E. ,”*Eğitimde Drama Teorik Temelleri ve Uygulama Örnekleri*”, (3.bs.), Ankara, 2014, anı yayıncılık s.86 -88
- ÇELİK Ö. ,”*Uzaktan Öğrenme Ortamının Öğrencilerin Bilişsel Stillere Göre Bilişsel Senaryo Oluşturma Becerilerine, Akademik Başarılarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*”, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bilal Duman), Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran,2010
- DEMİREL Ö. ,” *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*”, (20 bs.) , Ankara, 2014, s. 78.

- DURMUŞ E. , ”Yaratıcı Drama ile Bütünleştirilmiş Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 2008, S. 1, Cilt 41, S. 93- 114.
- EKER C. Ve COŞKUN İ. ,” Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi”, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2012, Sayı 29.
- EVREKLİ E. ,”*Fen ve Teknoloji Öğretiminde Zihin Haritası ve Kavram Karikatürleri Etkinliklerin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Sorgulayıcı Öğrenme Beceri ve Algılarına Etkisi*”, (Danışman: Doç. Dr. Ali Günay Balım), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran,2010
- GÖNCÜOĞLU Ö. G. , 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Başarılarına Etkisi, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bayram Polat), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- GÜNAYDIN G., *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Erişi ve Tutum Üzerine Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hadiye Küçükkaragöz), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- GÜNEŞ F. , “*Öğretim İlke ve Yöntemleri*”, Ankara, 2014, s.111.
- GÜNEY S. ,” Drama Tekniklerinin İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği) “, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2009.
- HAMARTA E. , “*Eğitsel Rehberlik*” , M.E. Deniz ve A. Erözkan (Edt.), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Ankara,2008, s.188-189.

- KARATAŞ O. , *İlköğretim 1. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Doğal Afet Eğitiminde Drama Tekniğinin Öğrencilerin Başarılarına Etkisi*, (Danışman: Prof. Dr.Cevdet Bozkuş), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- KARTAL T. , *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İlk Çağ Tarihi Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*, (Danışman: Doç. Dr. Güngör Karauğuz), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- KELEŞ E. ve ÇEPNİ S. , “Beyin ve Öğrenme”, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, Yıl 3, Sayı 2, Aralık 2006, s. 73-75
- KILIÇOĞLU G. , *Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi*, M.Safran (edt) , Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2014, s.24
- KÖKALAN Ö. , *Drama Eğitiminin Yönetici Adaylarının Beşeri İlişkiler Yeteneği ve Kavramsal Yeteneği Üzerine Etkisi*, (Danışman: Prof. Dr. İbrahim Pınar), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Doktora Tezi,2010.
- KÖKEN N. ,”Sosyal Bilgiler Öğretiminde Soru Sorma Metodunun Önemi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2002, Cilt 4, Sayı 2.
- KOÇ İ. , *Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulama ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tekin Çelikkaya), Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013.
- MEB, “4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı”(2005).
- MALBELİĞİ F. , *Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Başarısına ve Bilinçli Tüketicilik Düzeyine Etkisi*,(Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Sağlam), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,2011.

- OKVURAN A. ,”Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1994, Cilt 27, Sayı 1, s.186
- ÖNDER A. ,”*Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*” , (8 bs.),Ankara, 2010, s.35.
- ÖZCAN H. , İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde *Drama Yönteminin Kullanılması*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Necmettin Karakaya), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004.
- ÖZDEMİR E. H. , *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Öğrenme – Öğretme Süreçlerini Değerlendirilmesi: Yeryüzünde Yaşam Ünitesi Örneği*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Necati Tomal), On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- ÖZER M. , İlköğretim *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Demokratik Tutumlara ve Ders Başarısına Etkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Işık Gürşimşek), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004.
- ÖZTÜRK ZAYİMOĞLU F. ,” Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Coğrafya Konularının Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi” *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 2013, Aralık, Sayı: 7
- SAFRAN M. , *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış*, B.Tay ve A.Öcal (Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2008.
- SAĞLAM T. , “Dramatik Eğitim: Amaç mı? Araç mı?”, *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Yıl 2003, s. 9
- SAN İ. , ”Eğitimde Drama”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1990, Cilt 23, Sayı 2, s.574.

- SAN İ. , “Sanat ve Yaratıcılık Eğitimi Olarak Tiyatro “, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1985, Cilt 18, Sayı 1,s.
- SAN İ. “Sanat ve Yaratıcılık Eğitimi Olarak Tiyatro “, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*, Yıl 1985, Cilt 18, Sayı 1, s. 102-105
- SÖNMEZ V. , ”*Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*”, (17 bs.), Ankara, 2012, s.223.
- SÖZER N. , “ *İlköğretim 4. Sınıf Matematik Dersinde Drama Yönteminin; Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*” , Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2006.
- ŞAHİN C. , *Kişilik, Ahlak, Duygusal ve Sosyal Gelişim*, S. Akbaba ve Ş. Anlıak (edt.), Eğitim Psikolojisi, İstanbul, 2007, s. 131
- TAŞKIRAN S. ,”*Drama Yöntemi ile İlköğretim Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişinin Öğrenme ve Öğrencilerin Benlik Kavramına Etkisi Yönünden Değerlendirilmesi*” (Danışman: Prof. Dr. Muammer C.Muşta), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- TAY B. , ” *Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü ve Bugünü*”, R. Turan ve K.Ulusoy (Edt), Sosyal Bilgilerin Temelleri, Ankara, 2011, s.4.
- TEMİZÖZ Y. ve KOCA ÖZGÜN S. A. ,” Matematik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri ve Buluş Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı Konusundaki Görüşleri”, *Eğitim ve Bilim*, Yıl 2008, Cilt 33, Sayı 149.
- TULGAY B. , *Yaratıcı Drama Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, (Danışman: Doç. Dr. Neriman Aral), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- TURAN M. , “*Eğitim- Öğretim İlkeleri ve Öğretim Stratejileri*”, S. Saraçoğlu ve H.H.Bahar (Edt.), Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul, 2007, s.109.
- UŞAKLI H. , *Drama ve İletişim Becerileri*, Ankara, 2007, s.104.

- YALÇIN M. , *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Verilmesinin Dersin Öğrenilmesine Etkisinin İncelenmesi*,(Danışman: Yrd. Doç. Dr. Çetin Baytekin), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,2004.
- YEŞİLYURT E. ,”Öğretmenlerin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Amaçları ve Karşılaştıkları Sorunlar”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*”, Yıl 2013 17(1):163-188
- YILDIZ B. , “*Harmanlanmış Eğitim Ortamlarının İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarıya Etkisi*”, (Danışman: Doç. Dr. Serap Tabak), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011
- İNTERNET 1:<http://www.yaraticidrama.com/iletisim-becerilerinin-gelistirilmesinde-dramanin-etkisi/oyun/drama-tarihi/> (11.03.2015).
- İNTERNET2:<http://www.acevokuloncesi.org/size-ozel-kaynaklar/drama1/kavramlar-ve-perspektif/drama-Kavram>(06.05.2015)
- İNTERNET:3http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/58/01/962466/dosyalar/2012_12/04012337_d13.pdf(13.05.2015)

7. EKLER

EK -1: Araştırma İzni

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45468433/605/5231155
Konu: Araştırma İzni

12/11/2014

VALİLİK MAKAMINA
ERZİNCAN

İlgi: Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü' nün 2012/13 Nolu Genelgesi.

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi öğrencisi Erzincan Tercan(Merkez) Mehmet Kutsi Bağdaş ilkokulu öğretmeni Kübra Tuğçe BİNGÖL, Müdürlüğümüze bağlı Tercan Mehmet Kutsi Beğdeş İlkokulu, Tercan Atatürk İlkokulu ve Tercan 17 Şubat İlkokulunda "İlköğretim 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Tekniğiyle Verilmesinin Akademik Başarı, Tutum ve Kabiliğe Etkisi" konulu araştırma yapacaktır.

Bu kapsamda, ilgi Genelge dahilinde Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi öğrencisi/ Erzincan Tercan(Merkez) Mehmet Kutsi Beğdeş İlkokulu öğretmeni Kübra Tuğçe BİNGÖL'ün Müdürlüğümüze bağlı yukarıda adı belirtilen okullarda adı geçen çalışmayı yapması Müdürlüğümüze yerinde görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; onaylarınıza arz ederim.

Aziz GÜN
İl Millî Eğitim Müdürü

O L U R
12.11/2014

Fatih KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- Araştırma Belgeleri (7 sayfa)
- Komisyon Onayı (1 sayfa)

Erzincan İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Atatürk Mah. Fevziyaşma Cad. 24030 ERZİNCAN
Elektronik Ağ: <http://erzincan.meb.gov.tr>
e-posta: projelerekibi24@meb.gov.tr

Strateji Geliştirme Hizmetleri-2 (AR-GE)
Ayrıntılı bilgi için: Hanza YILMAZ Şube Müdürü
Tel: (0 446) 214 20 73
Faks: (0 446) 214 11 85

Bu evrak güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden: c3b4-89ce-3b2d-bfa8-0bb1 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği (Filiz ZAYİMOĞLU'nun geliştirdiği Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği)

6.2. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Sevgili öğrenciler, Bu ölçek sizin Sosyal Bilgiler dersi ve komularına yönelik tutumunuzu belirleyebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Hazırlanan bu ölçme aracıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış yanıtı bulunmamaktadır. Her ifadeye verilebilecek yanıt, kişiden kişiye değişebilmektedir. Bu bir sınav değildir. Bunun için, vereceğiniz yanıtlar sadece sizin kendi görüşünüz olmalıdır. Her cümlemin yanında verilen boşluklara, Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum seçeneklerinden düşünce veya duygularınıza ne derece uygun olduğuna karar vermeniz ve daha sonra yanıtlarınızı her ifadenin karşısında bulunan parantezin içine çarpı [(X)] işareti koyarak belirtmeniz beklenmektedir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim. Filiz ZAYİMOĞLU	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler dersini severim.					
2. Sosyal Bilgiler dersi kuru bilgiler yığıdır.					
3. Bu dersle ilgili komulardan hoşlanmıyorum.					
4. Sosyal Bilgiler ile ilgili komuları zevkle dinlerim.					
5. Sosyal Bilgiler dersi benim için çok yararlı bir derstir.					
6. Sosyal Bilgiler dersini sıkıcı buluyorum.					
7. Sosyal Bilgiler dersinin bazı konularından hiç hoşlanmıyorum.					
8. Sosyal Bilgiler dersi çok eğlencelidir.					
9. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerimiz günlük yaşamımızı kolaylaştırır.					
10. Sosyal Bilgiler dersinin bana bir yararı olacağına inanmıyorum.					
11. Sosyal Bilgiler ile ilgilenmek zaman kaybıdır.					
12. Sosyal Bilgiler dersini hiç sevmem.					
13. Bu derste öğrendiğim bilgileri yaşantım boyunca kullanacağım.					
14. Elimde olsa bu derste yaptığımız etkinliklerde yer almazdım.					
15. Bu derste ki işleyiş yöntemlerinden nefret ediyorum.					
16. Sosyal Bilgiler dersi kendime olan güvenimi artırır.					
17. Sosyal Bilgiler dersine endişe içinde girerim.					
18. Sosyal Bilgiler dersinde zaman geçmek bilmez.					
19. Sosyal Bilgiler dersi gerçek yaşamdaki bilgilerle doludur.					
20. Bu derste yaptığımız sınıf etkinliklerini seviyorum.					

EK-3: Akademik Başarı Testi (C.Eker ve İ.Coşkun, ” Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi” adlı makalesine yönelik oluşturulan Geçmişimi Öğreniyorum Ünitesi akademik başarı testi

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ AKADEMİK BAŞARI TESTİ

SORULAR

1. Mustafa Kemal'in vatanın kurtarılması yönünden başarısı aşağıdakilerden en çok hangisine bağlanabilir?

- A. İyi bir asker oluşuna
- B. Çok bilgili olmasına
- C. Türk milletine güvenmesine ve milletin de ona inanmasına
- D. Dürüst, çalışkan ve açık sözlü oluşuna

2. Aşağıdakilerden hangisi kültürümüzdeki değişime örnek gösterilebilir?

- A. Genç kızların çeyiz hazırlaması
- B. Dini bayramlarda büyüklerin ellerinin öpülmesi
- C. Halk oyunlarında özel giysilerin giyilmesi
- D. Gelinlerin at yerine otomobile binmesi

3. Atatürk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A. Türk milletine önderlik etti
- B. Padişah olmak istedi
- C. Vatanını ve milletini çok severdi
- D. İyi bir komutan ve devlet adamıydı

4. Milli mücadele aşağıdaki olaylardan hangisi ile başlamıştır?

- A. Amasya Genelgesi
- B. Sivas Kongresi
- C. M. Kemal'in Samsun'a çıkması
- D. TBMM açılması

5. Aşağıdaki spor dallarından hangisi milli kültürümüze ait bir spor dalıdır?

- A. Karate
- B. Yağlı güreş
- C. Basketbol
- D. Sumo güreşi

6 -Aşağıdaki yemeklerden hangisi milli kültürümüze ait bir yiyecek değildir?

- A. Baklava
- B. Çiğ köfte
- C. Hamburger
- D. Döner

7-Aşağıdakilerden hangisi gelenek ve göreneklerimizden biri değildir?

- A. Eve gelen misafirleri ikramda bulunmak
- B. Bayramlarda büyüklerimizi ziyaret etmek
- C. Evlenecek kızlara kına yakmak
- D. Sinemaya gitmek

8. Ülkemizde birçok halk oyunu oynanmaktadır.

Aşağıdaki halk oyunu ve oynandığı bölge eşleştirmesinden hangisi yanlıştır?

- A. Karadeniz Bölgesi – horon
- B. Doğu Anadolu Bölgesi – zeybek
- C. İç Anadolu Bölgesi – misket
- D. Güney Doğu Anadolu Bölgesi – halay

9. Aile geçmişini öğrenen bir kimsede aşağıdaki duygulardan hangisi güçlenir?

- A. Hoşgörü
- B. Anlayış
- C. Aile bağları
- D. Dostluk

10. Aşağıdakilerden hangisi akrabamızdır?

- A. Arkadaş
- B. Öğretmen
- C. Komşu
- D. Enişte

11. Aşağıdakilerden hangisi kültürel öğelerimiz arasında yer almaz?

- A. Kına gecelerimiz
- B. Yemeklerimiz
- C. Düşünlerimiz
- D. Doğum günü kutlamaları

12. Aşağıdakilerden hangisi kültürel değerlerimizi taşıyan el sanatlarımız arasında yer almaz?

- A. Kilim dokumacılığı
- B. Halıcılık
- C. Çincilik
- D. Boyacılık

13. Akrabalık bağı için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A. Saygı
- B. Kan bağı
- C. Komşuluk
- D. Arkadaşlık

14. Aşağıdakilerden hangi devletle Doğu Cephesi'nde savaştık?

- A. İngilizler
- B. Fransızlar
- C. İtalyanlar
- D. Ermeniler

15. Aşağıdaki devletlerden hangisi yurdumuzu işgal eden devletler arasında bulunmamaktadır?

- A. Almanlar
- B. İngilizler
- C. Fransızlar
- D. Yunanlılar

16. Ulusal Kurtuluş Savaşı'mız hangi olayla başlamıştır?

- A. TBMM'nin açılmasıyla
- B. Erzurum Kongresi'yle
- C. M. Kemal'in Samsun'a çıkmasıyla
- D. Sivas Kongresi'yle

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ AKADEMİK BAŞARI TESTİ

17. Aşağıdakilerden hangisi tarihi öğrenmemizin gereklerinden biri değildir?

- A. Düşünce alanımızı genişletmek.
- B. Geçmişle günümüz arasında bağlantı kurmak.
- C. Geçmişle olan bağımızı güçlendirmek.
- D. Geçmişte yapılan hataları ortadan kaldırmak.

18. Sözlü tarih çalışması yapmak bir öğrenciye aşağıdakilerden hangisini kazandırır?

- A. Bütün değerlerden iyi not alma
- B. Kendini herkesten üstün görme
- C. Soru sorma ve röportaj yoluyla bilgi edinme becerisi kazanma
- D. Lider olma ve tüm haksızlıkları önleme

19. Bir topluma ait kültürel öğelerin en başında gelen aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Bayram
- B. Dil
- C. Düğün
- D. Oyun

20. Aşağıdakilerden hangisi Türk milletinin ata sporlarından birisi değildir?

- A. Boks
- B. Güreş
- C. Cirit
- D. Okçuluk

21. Aşağıdakilerden hangisi birinci dereceden akrabalarımızdan değildir?

- A. Hala
- B. Kardeş
- C. Dayı
- D. Enişte

22. Hangisi aile geçmişimizle ilgili tarihsel geçmişimizi öğrenebileceğimiz kaynaklardan biridir?

- A. Komşularımız
- B. Yaşlı akrabalarımız
- C. Kendi yaşitlarımız
- D. Öğretmenimiz

23. TBMM'nin açılmasının tarihsel anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Egemenlik kayıtsız şartsız milletin olmuştur.
- B. Padişah ülke yönetiminde söz sahibi olmuştur.
- C. Milli kuvvetler zayıflamış, düşmana yenilmişlerdir.
- D. Ankara başkent olmuştur.

24. Hangisi milleti oluşturan öğelerden değildir?

- A. Dil Birliği
- B. Tarih Birliği
- C. Yurt Birliği
- D. Askerlik yapma

25. Aşağıdakilerden hangisi kültürümüzü meydana getiren öğelerden değildir?

- A. Dil
- B. Teknoloji
- C. Sanat
- D. Mimari

26. Aşağıdakilerden hangisi kültürel öğelerimiz arasında yer almaz?

- A. kına gecelerimiz
- B. Yemeklerimiz
- C. düğünlerimiz
- D. doğum günü kutlamaları

27. Milli kültürümüz arasında olmamasına rağmen diğer ülkelerle birlikte kutladığımız etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Anneler günü
- B. Zafer Bayramı
- C. Halk oyunları
- D. Asker uğurlama

28. Aile tarihimizi araştırırken aşağıdaki eşyalardan hangisi bize yararlı olabilir?

- A. Çeyiz sandığı
- B. Oyuncak kamyon
- C. Bilgisayar
- D. Tansiyon aleti

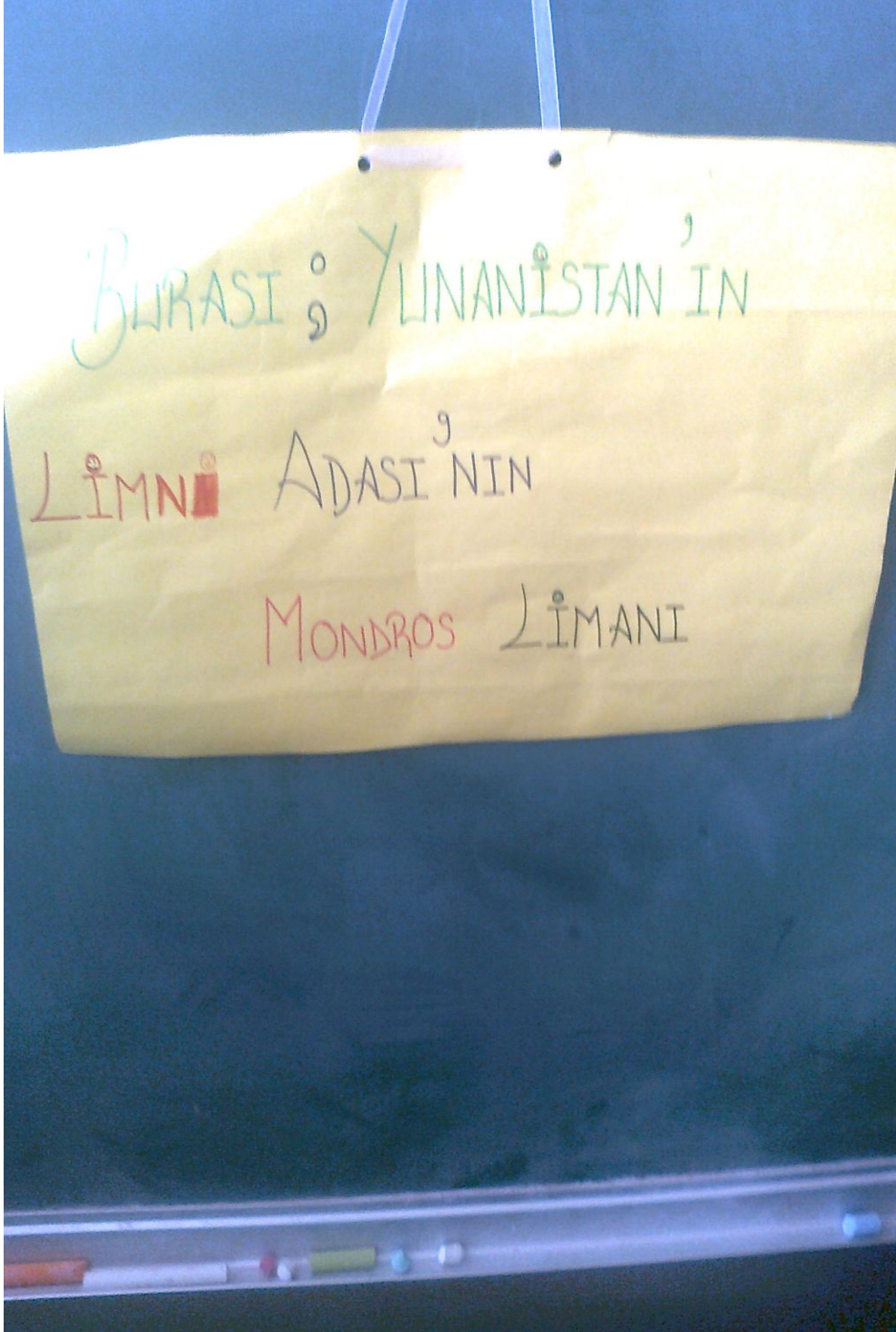
29. Aile geçmişini öğrenen bir kimsede aşağıdaki duygulardan hangisi güçlenir?

- A. Hoşgörü
- B. Anlayış
- C. Aile bağları
- D. Dostluk

30. Aşağıdakilerden hangisi kültürel değerlerimizi taşıyan el sanatlarımız arasında yer almaz?

- A. kilim dokumacılığı
- B. halıcılık
- C. çinicilik
- D. boyacılık

EK-4: Drama Etkinliği Resimleri (Milli M¼cadele ve Atat¼rk)

Drama Etkinliği Resimleri (Geleneksel Oyunlarımız)

